

UJ PALÓCDALOK.

8 OCT. 2019

IRTA

LISZNYAI KÁLMÁN.

2057

MÁSODIK KIADÁS.

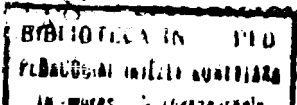
15 JUN 1973

KLADJA-LAMPEL ROBERT.

1859.

✓
14667.

14.666.

Mindenik szép magyar dal:
Szellemi diadal,
S hogyha remek mellé még:
Nemzeti kincs s büszkeség. —

Damó.

A dal olyan mint a virág,
A virág mint a dal:
Amaz illatban hervad el,
Ez érzelemben hal.

Balogh Zoltán.

LISZT FERENCNEK,

ZONGORAKIRÁLY - ÉS ZENEKÖLTŐNEK :

LÁTOGATÁSI VISZONZÁSUL.

Liszt Ferencnek. 1)

Pest, 1856. szept. 8.

Világ kedvence! kedves hangteremtő!
Ugy vagy köztünk, mint egy közös nemtő.
Ugy hatsz reánk
Hir- s dicsszentelt neveddel;
S simulsz hozzánk
Magasztos szellemeddel,

1) A Magyar Néplap e költeményhez mellékelt csillagozása. — Midőn világszerte ünnepezt hazánkná nagy szelleme a zeneköltészet birodalmát is meghódítani készül, épen úgy, miként meghódítja a hangok országát, érdekesnek láttuk Lisznyt Kálmán barátunknak hozzá, mint zeneköltőhöz irt jelen üdvözlő költeményét annál inkább közölni: mivel e költemény s. hó 8-kán a pesti nemzeti színházban

Mint egy költőileg mesés
Rég vágyott jelenés,
Tündéralomtelvesedés!
S egymagad egymásután
Százféle szép s jó látomány:
Igy szellemed fényeinek
Tünzsfel omló hullámszatóján:
Mint egy uj syrén, ki örvény helyett
Szelid karjaiba ülel;

osztatván szét, csak azok előtt ismeretes, kiknek a kiosztott példányokból jutott. E költemény egyúbiránt bizonyos fényes társaságban egy főrangu hazánkba által felolvastatván és megmagyaráztatván. Liszt Ferencnek anyira lelkéhez szólt, hogy az épen akkor betegen feküdt költőt meglátogatta, vele több ideig társalgott s meghívá őt Veimárba. Egyszermind megigéré Lisztnak, hogy az ezen utóbbi által „Egri kocintások“ cím alatt kiadandó dithyramb-ok (boristenítő dalok) valamelyikéhez, melyek képekkel és több zeneköltő dallamszerzeményével fognak kijöni — ő is szívesen fog egy melódiát költeni. Ez aztán nagyban fogja emelni azon költeményfűszer jelentőségét, mely tudunkra nálunk egyetlen leendő nemből, s a magyar borok dicsőítéséből fog állani.

Szerk.

Zengő Syrén a szellem tengerén,
Mely csak vonz, boldogít, kegyel . . .
Ilyen édes varázsszal hatsz,
Kedélyeddel közénk olvadsz.
S jelenésed által
Minden nemesb inger izgásba jő.
S így írta, majd legkoszorusb dalát
Hozzád a legnagyobb magyar költő:
Vörösmarty, ki játékod
Búve által a követ
Csontunknak mondta, mely akkor
Szent örömtől reszketett.
A hullámot vérré változtatta,
A nagy honszerelem miatt,
Művészetedtől lelkében
Ily teremő erő fakadt.

Én is hallgattalak ekkor,
Tengernép egyetemében;
Játékod tündérgyönyörűség
Lőn mindenkinek szívében.

S megzendítvén a zongorát,
Csillagokként szórtad a hangokat;
Delejezett gyémántoltárrá
Vált az lágy ujjaid alatt.
Láttam több finom, átlátszó
Habtetemű hölgyet elomlani,
Sok oly édes önkivületbe jött,
A gyönyörtől nem tudott szóllani.
S te nyájias diadallal
Mosolyogtál hangoltárod felett;
S egyet sem tartottál meg, ah! pedig
Mind elragadtad a hölgyisziveket. —
Diadalod, mint a pálma,
Minden pereben nő;
Szívverésedben
Múlt, jelen, jövő:
Nagyszerű öszhanggá válik,
S az alaphang csupa vigasz;
S sirvavigadó dallamában
Együtt virít az ős, tavasz.
A te harmóniád:
Csillagos éjszaka,

Egy egy zengő matlár

Mindenik csillaga.

A te harmóniád:

Szerelmes csalogány,

Haldokló hattyu, s saját

Vérét ivó pellikán.

A te harmóniád:

Tengermoraj, menydörgés,

Csendes házi prűtsők,

Mezei szecskő-zizegés.

A te harmóniád:

Permeteg hullása,

Lágy méhdöngicsélés,

Gyöngyház susogása.

A te harmóniád:

Zengő éghasgatás,

Babilon omlása,

Zúgó földindulás.

A te harmóniád:

Tündérek játéka,

Szellemelek beszéde,

S ördögös zaj néha.

Divina comédia,
Dante vad búbája;
Angyalok népdala,
Istenek nótája.
S a reménnyel, csalódással
Összeolvasztod a dicsőséget;
S míg a remény megcsal, vérez,
Addig a dicsőség éltet.
S egy nemzeti nagy opera
Veleje így készül lánglelkedben;
Melynek hármás költői gyökere
Agyadban ég már, mindig mélyebben.
A multért egy vérző Elégia,
És a jelenért, könyező öröm:
S a jövő, mint távol szép harangszó,
Malasztosan ajkaidra jön.

Ép elakartalak hívni
Dicsó zenefejedelem!
Hogy jöjj velem
A magyar dal szinmézét szívni,
A palócok közé,

Kiknek danáit, regedalaít,
A költészet tündére szövé.
Hol a legtőségökeresebb
Magyar dallamok rejlenek,
Még a napimádó korból,
S most mint a vadrózsa úgy termenek :
A szabadban, erdön, mezön,
Várromokon, vad hegytetön.
S a szentséges öreg dalból
Ezredéves siralom szól.
Hallgasd meg csak, följegyezve
A dal minden ízét, bájját ;
A Karancsallyi nótákat,
A pásztorok furolyáját.
S ez alaphangokból teremts
Himet, fényt, minden danádba ;
S a sarkantyú verését is
Beolvaszthadd operádba.
Mert sok legény a kocsmában,
Fütyörészve , elmélázva,
Sarkantyúpöngetéssel a
Legszébbik nótát csinálja.

S mint a magyar érzés teljes
Osz-víszhangját, minden áron
Emeld művészi fenségre,
S harsogtasd szét a világon.
S homlokodon, koszorus férfiú,
Ez lesz a legszebb koszorú.

Ahová te belépsz,
Fölszenteled ott a küszöböt;
Társas-életi szellemed,
Minden szívet művészetedhez köt.
Ha a templomba mégy,
Szebben szól ott az orgona;
Forróbb az ajtatosság,
A szív szentebb imák hona.
S így lőn általad nem mese,
Hogy van már egy magyar Misc.
Tele isten szerelmével,
A hit szent gerjedelmével.
E mű egy magas zene menny,
Egy planéta minden hangja;

Az ország nagy, szent nótája, —
Az anyaszentegyház dalharangja. —

Ahová te belépsz,
Fölszenteled ott a küszöböt;
Társas-életi szellemed
Minden szívet művészetedhez köt.
Terjeszted az izlést,
Lovagi szellemet;
Az erkölcsi erőt,
Barátságot, szerelmet.
A hitet, a reményt,
A nemesb életet;
Az élet bájhimét,
A szent költészetet.
Ahova te belépsz,
Minden bűt, bajt szét tépsz:
Népdaltól harsog a csárda,
Imádnak a cigánybandák.
Patikáros Ferkó húzza,
Dülnek a sok dalkalangyák.

A vonóját gyanta helyett
Megérinteti kezeddél;
Avagy szívverésed felett
Vonja hirtelenibe el.
Hogy delejes legyen a vonó,
S a lószőr meg pegazusból való.
Ugy ránt neked nótát
Istenigazába:
S beringatja lelked
A tündérvilágba.
Az ábrándok tündérvilágába,
Ezt árulja el szép szemed gyúlt világa.
Örömed magas szökőkút,
A nagy, szent kedv szintugy gyötör;
Vendégszeretettől sürrforr,
Lelkesül a családi kör.
A sok áldásból, mely lelkedre húl,
Virágosó, rózsazápor lenne,
S örvénytelen gyönyörtenger,
S lelkestől testestől megfürdhetnél benne.
Nyomaidban pezsgőforrás ered,
S nem bírod el a sok éljeneket:

S lerogysz a zongora mellé,
A bibor zselyeszékbe ;
S olyan felségesen játszol,
Hogy behallik a nyílt égbe.
Mely a te kedvedért nyílt meg
Egy kis pillanatra,
Hogy szent Dávid ránézhesen
Ihlett, tüzes arcodra.
Hogy dallamot cserélhessen veled,
S a holdsugarak hizelgnek neked,
S mint mennyei liljomiszálak
Homlokodon koszorúvá válnak.
S szól szent Dávid: teáltalad
Öröme mily tündöklő, nagy.
Hogy ő neki előre is
E földön jó pajtása vagy.
Dicső M iséd minden hangját
Húrjaiba olvasztja át:
S így ajánlja az istennek
Általad a magyar hazát.

Magyar vendégszeretet.

Eltört a kerekem! no de se baj, itt van
Egy ismerős háznép, ebben a faluban.
S volna bár idegen, mindegy, az se patvar,
Otthonnak tekintem, mihelyt magyar udvar.
Hát ebbe a gólyás házba hogy ne meunék,
Hol a tűzterepen örökké parázs ég.
Vendégszeretetről híres, nevezetes,
Hol még a kutya is vendéget vár és les.
Rád csóválja farkát, nyalja térded, inad,
A küszöbig kísér, s örömeben ugat.

Bizodalmas e ház, mint a fecskéfészek,
Mely az eszterhéjon függ, s bent a kicsinyek.
Még a kürtőjén is vendég van, a gazda
Még a vén gólyát is oly szivesen látja.

Galamb az udvaron, galamb a szobában:
Pártás lány, fejkötős asszony. S ősszokásban:
Őszinte barátság, szemben, szívben, vérben,
Szóban, tettben, borban és puha kenyérben.
Nyílt templom, nyílt kapu, nyílt szív, nyílt akarat,
Teszi ki!) a magyar házi asszonyt s urat.

Ide mek én, ide, e nyílt fehér házba,
Hol lelkem esordultig fördhet az áldásba.
Hol oly kerek a szó, gömbölyü a beszéd,
S egészen meglátni a szívnek fenekét.
Nagy itt a vidámság, teljes a szeretet,
Mint a virágos kert épen a ház mellett,
Fürj pitypalattyol a pitvarablak felett,
S eléd a folyosón a gerlice nevet.

S— alig üzenek be hozzá, inamáron a
Kapu előtt vár a szives házi gazda.
Hívólag függ arcán mindenik szórszála,
Mint a csárdák előtt szent Péter szakála.²⁾

1) Jellemzi

2) Gyalulat, vékony deszkaforgács, mit cégérről szokás
kitűzni.

Karján vezet be, s hogy szomjas vagy, rád fogja,
 S a pincéből legjobb borait felhozza.
 „Van oly gyilkos borom — mond — slassan
 hörpöli,
 „Mely a búbánatot örökre megöli.
 „Melytől két orcáján a vighörpentőnek,
 „Azonnal ragyogó piros rózsák nőnek.“

Hej a hol ily öröm rózsái tenyésznek,
 Teremtuttse ide megyek én kertésznek.
 Hol a háziasszony szívének hív engem,
 S még az idegenhöz is így szól: éd's lelkem!
 S míg a fogadás közt áldását rád vitja,³⁾
 Lelkét, mint egy fátyolt, majd reád borítja.
 Ugy szórja a jó szót, mint a virágmagot,
 A ki hallja, szívéen bimbóba megy legott.
 Lejső⁴⁾, ha vidám vagy, oly nagy az öröme,
 Hogy kézszerítés közt virágot hajt körme.⁵⁾

3) Kellemeesen rád erotéti, mikor a szívésséget rá vitatják az emberre, úgy hogy nem menekülhetni tőle.

4) Kiváltkép.

5) Olykor a körmön látszani szokott fehér vonalak.

S első szava is ez: „kalácsot hozz lányom!
Tessék, mit parancsol, szivemből ajánlom.
S egy kis idő múlva, kész, ezzel vigasztal,
Az ebéd, melytől majd leszakad az asztal.
Itt a puhakenyér, van benne kakastej,
Mit egy láthatatlan házi tündér kefej.
Mely itt velünk lakik tudjist mi szikszögben,
A házi oltáron, vagy egy kis babszemben.
Hajszálon lovagol, babonás csinyt mivel,
Ittott perceg, gyertyát fuj, vagy könyvet ivel.⁶⁾
A kis szentőc⁷⁾ csak a bibliát nem bántja,
Csak néhány meselős⁸⁾ vonallal beszántja;
S onnan imádkozik a család legtöbbet,
A vonalos lapon hiszi a legzebbet. —

S a csengetyüajku szives házi leány,
Sürrforr, penderedik, s kínál egymásután:

ből babonásan jósolgatnak, s körömvirágnak hívják.

6) Emészt.

7) Olyan mintha szent volna, szentnek beillő, — e módra: még nem egészen gyerek, csak gyerkőc.

8) Titkos jelentésű, rejtélyes, aliglátászó, félig sejtett.

Oly édestejszóval, oly paráztüzszelemmel,
 Mintha csordult volna szive szerelemmel.
 Szemében együvé olvadt színméz s napfény,
 Édes ragyogással forrón tündökölvén.
 És oly nyílt a szive, mint a virágtőcsér,
 S benne tiszta forró harmat a piros vér.
 Szintugy szívárványlik arcán a szivesség, —
 Lejso, ha fiatal, tűzbe jön a vendég.
 S elandalodásból szemében menyét lát,
 S felköszönti mint a hazának angyalát;
 S e hozzá illesztett ékes sziviszóra *)
 Ép olyan lesz, mint a teljes piros rózsa.
 S a kedves vendégnek, akár kell akár nem:
 Bokrétaul tépi virágit a kertben.

S a mint szemét nyitja, amintlen csak ébred,
 Egy pohár virágot lát az ágya mellett.
 Friss tarka virágot, mint álma lehetett,
 A lány hattyupelyhü szép fehér ágy felett.

*) A dicséretet sziviszónak mondják. Sziviszól, az az megdicsér.

Fodros fejel¹⁰⁾ lét rét van egymásra tűzve,
S piros pántlikával kilenc bogba fűzve.
Irott tündérmese van dugva aljába,
S az ágyoszögletekbe levendula, zsálya.
S a vánkos tetején, babonás szokásból,
Aranyszín mézhimpor kis méhe lábáról.
S ágybontáskor reá egy csókot is ad még:¹¹⁾
Hogy így majd gyönyörút álmodik a vendég.

Igy folynak a vendégórák, miglen végre,
Im a fogyó idő rágyúl a vendégre.
S oly tartós a bucsú, ha már akar menni.
Még nem kész a kerék, mond, meg is kell kenni.
S hogy ha fogatkozol, s elkészülsz bizonynal,
Szentugy veszekni kell a háziasszonnyal.
Ejnye már e még is, szól, nagy idegenség!
Kell az ijorónak¹²⁾ ily siető vendég.

10) Vánkos.

11) Szép sajtóságos szokás, hogy a vendégágyon a vánkost felbontáskor a házi leány megcsókolja, azon hittet, hogy majd jobban alszik a vendég s szépeket álmodik. —

12) A manók egy faja, kísértet.

No csak még egy napot, ha többet nem lehet,
S ha más különben nem, legalább egy felet.
Maradjon, ez lesz a ráadás-mulatás,
Apjuk, hozz abból az egriből áldomást,
Kontyalávalót, a legeslegjavából,
Most még én is iszom a piros kristályból.
Most sült a fris kalács, jó forró heröce,
Mézesmákos patkó, lisztlángból lepöce.
S fő oly dicsőséges dús töltött káposzta,
Melynek leveleit e két kéz fodrozta
Fris süldő kolbásszal, — s ott mosolyg mellette
A vérbefúlt gömböc, tormával felette.
Hát a sok szárnyas sült, mint az égő bibor,
Hát az a tömérdek tartóztató jó bor.
Hát csak olyan hitvány kiütő¹³⁾ hús e' sziv,
E száj, e kéz, midőn kedves vendéget hív?!
Hát e kézszerítés széna-e vagy szalma?!
Lelkemre! innen egy tapodtat se megy ma!!

¹³⁾ Nyomataték. oly darab, oly odavetett. mellék részesecske. mely a mértéket, a fontot kiüti. Ugy kéri hogy adjon még egy kis kiütőt rája.

— De, hogy erre sem hajt, de hogy ez sem
használ,

A kis gyermek a vendég elébe áll:

Elereszt egy csak az imént fogott pókot,

Mutatóujjával vetvén felé csókot:

Kis pókocskám! szőjj egy nagy hálót a végett,

Hogy még itt-foghassuk ezt a jó vendéget.

S— hogy semmi sem használ, hát kifelé menet,

A házi lány fére szökken mint az evet,

Sebten, mintha állott vón égő üszükre:

S marasztó bojtortjánt szórat a küszöbre,

Mely meg fogja sarkát, hogy kissé késtesse,

S a távozást ő is szemére vethesse:

„Maradjon! no lám, még a fü is itt-fogja,

„Tudom, még a szellő is aztat susogja.

„Az ebek előtte játszva tartóztatják,

„Az udvaron meg se látja a kapufát,

„A por eleibe füstöl, kanyarodik,

„S a borzas kanpulyka meg rárivalkodik.

„Hát a szörnyű felhők mik odakint gyűlnek,

„Honnan a menykövek már is csak úgy dülnek,

(Pedig, közbe legyen mondva, kívül az ég,
Tiszta mint a tükör, s verőfényes a lég)
„Csak visszariadtják ily kegyetlen úttól,
„Kérem, meneküljön a bizonyos bűtől!“
— De ő csakugyan megy, mindnyájan kísérik,
A sok szép, jó szónak végét alig órik.
Meghívják, hogy jöjjön mi hamarébb arra,
Ünnepekre, de legkivált Egyháznapra:
Midőn egész vidék itt lesz egy csomóba,
Muzsikaszó mellett folyó dárídóba.
Nagy temetése lesz itt a búbanatnak,
Hol a harangok nem kongnak, de — kacagnak.
Mint sarkantyúnk, sűrűn peng össze a pohár,
Mindnyájunk lelke egy szebb jövődében jár.
Szívünkre barátság koronáját tesszünk,
S mindnyájan a jó kedv királyai leszünk.
. . . Így hívják meg, ilyen szép gyöngyszem-
beszéddel,
A jó isten is ott lesz, mond, segítséggel,
Meghívjuk őtet is szép szent imádsággal,
Teljes szeretettel, vidám barátsággal.

Végre a folyosón bucsukezet fognak,
S utána oly szépen, áldón mosolyognak,
Szökik, mint a csillag, a nyájas pillantás,
S zengő madárként száll utána az áldás!!

11

Siess innen.

Karcsu az eszterháj,
Ösztövér a konyha,
Kinéző az asszony,
Zaugori a gazda.

Nem mek én emide,
Szúr itt a hajszál is,
Oly visszás, kesernyés
Még a mosolygás is.

Fösvény gazda kutyát
Tanít a vendégre,
Fogat viesorgatni,
Morogni elébe.

Tört lábú faszékre
 Ültet a gazdasszony ;
 S légyvettyes pohárból
 Kinál szörnyen nagyon :

Fancsali lőrével¹⁾
 Maradék kásával,
 Csórés ciberével,
 Régi²⁾ pogácsával.

Nem mek én emide,
 Dohos ágyban hálni,
 Hideg kezet fogni,
 Rosszat tapasztalni!

Hol még a Krisztus is
 Rosz állapotban van:
 Szufurkált³⁾ pókhálós,
 Penészes rámában.

1) Vadalmából csinált bor, melyel a fancsaliakat csúfolják.

2) Nagyon állottat, avast ért alatta.

3) Szuórlött, szufogas, a min a szu fogainak a felületen nyomai, lyukacsok látszanak.

V6n itt istenáldás
Jujjig⁴⁾ egy rakáson!
Csak szív nincs, s hej pegy⁵⁾ ez
Első a világon!

4) Színig teli, az eltelésig. bőven, dúsan.

5) Pedig.

Jávorfából furolyácska.

Nóta lakik a jávorfa galyában,
Aranyálom, tündérmese, aljában
Tündérlányok szerelméből van szöve,
S ez árva fa régi bánatból nőve.

Uj siralom a lombja, a levele,
Halva fekszik töviben egy fülmile;
A dal rajtad be is lélekbe ringó
Fülemile hamvából nőtt tilinkó.

Ugy sírol, ugy jajong rajta minden hang,
Mint koporsószögezéskor a harang:
Ez a dal a szerelem lány panasza,
Mely a szívet virágmódra hervasztja.

Mely azt szólja szépen, de keservesen:
Hej nem lehetsz te az enyim sohasem!
Mézharमतom, menyből szakadt virágom,
Édes csalódásom, szép aranyálmom!

Nagy búbánat a gyökcre e fának,
Azért legjobb az ága furolyának:
Elelfújom rajta kedves babámnak
A legeslegkeservesebb nótámat.

Sohajtásom, e szívbeli délibáb,
Reszketve leng hangjában időbbodább;
Találkozik temetővel, felhővel,
S tudjaisten merre megy a szellővel.

Kis furolya! lelkem beléd lehellem,
Scjditésem, édes álmom, szerelmem;
S mit elbúgok rajta, szívem gyötrelme,
Ennek a kis furolyának a — lelke.

Otthonosság.

Tavaszdik, csiperedik az idő,
Még a kő is virágot hajt, nem meddő;
Még a putri hátán is mohbársony nő,
S buzavirág a tavali zsúp közö.

Vagyon elég kenyerem, szabadságom,
Nem kell nekem több ezen a világon;
Kis tanyámon apró de hű öröm vár,
Boldogul élek én itt, mint a madár.

Olyan kedves ez a tanya énnekem,
Porhó rónaföldjén leheveredem,
Míntha édes anyám ölében lennék,
A ki e fekete földben nyugszik rég!

Pásztor szerelme.

Ha meghalok csillag leszen belőlem,
Magánosan ragyogok majd az égen,
Rámosolygok alkonyatkor orcádra,
Mikor ott ülsz új rózsádnak karjába.

Eszembe jut halálomnak órája,
Mit fogadtál kebelemre borúlva,
Mikor forró csókok között esküdtél,
Hogy te másé soha többé nem lennél.

Megszámolom azt a néhány könyveseppet,
Melyet fényes szemed én értem ejtett,
Sugáraitm egyenkint lehajolnak,
S felesékolom mind menyei harmatnak.

Hitegető kis leány.

Hitegető kis leány!
Tündelevénymadár,
Gyöngypergésű szómra
Hej mikor hajlitasz már?!
— Egyik percben friss virág
Mindenik szavad:
S a másikban bűmra
Hej mindenik elhervad!

Jó tanuló.

Szerelem! szerelem!
Keserves üdvösség!
Angyalok játéka,
Menyei mesterség.

De megtanúltalak!
Egészen odáig
A másik viláig:
A — szívhasadásig!

Fülemilehalál.

Hogy ha búbanatom hallja:

Elsötétül az ég álja,

Földig borúl minden felhő,

RÁ oly búsan zúg az erdő,

Megöszül a fák levele,

— S bele hal a fülemile!

Palóc alföld.

Hej a síkon, itt lakom én,
 Az öreg Mátra aljában,
 A rónaság elejében,
 Az alföldség pitvarában.

Itt lakom én egy kis tanyán,
 Itt születtem kinn a pusztán,
 Jászolban, mint a kis Krisztus,
 Zsuzsoratlan szénán, szalmán.

A szellő volt az én dajkám,
 A délibáb meg takaróm;
 A vadgalambokkal együtt
 Nevelkedtem az ugaron.

Nem voltam én soha sehol,
Sose láttam falut, várost,
Csak a bagi putricsárdát,
S benne a betyár kocsmárost.

Itt lakom, hol a csillagok
Beugrosnak a búzába,
A holdfényes kalásztenger
Kék virágos hullámába:

A pacsirták álmaihoz,
Kikkel ottan együtt alszom;
S eljár a hajnali szellő,
Hogy felköltson, felsohajtson.

Furolyámnak se hagy békit,
Csiklandozza szép kis száját.
S az, azt gondolja én vagyok,
S nótámból egyikét hangot ad.

Furolyaszó, madárének,
Virág, álom, boldogságom;

Meg egy ismeretlen madár,
Meszmesze ¹⁾ a kék lapályon.

Minő lehet, sose láttam,
Csak a nótáját hallgatom,
Törköt ²⁾ raktam szét a mezőn,
Hogy talán majd megfoghatom.

Igy szól: 'csingilingi, kongbong,
S még másképen, nagyon szépen,
Mintha szivem táját ezer -
Jófümézzel kennék épen.

Hangja, mint a fris hajnali
Pára, úgy árjalog felém:
Micsoda madár ez?! ha éds
Szülém volna megkérdeném.

De én csak egy koca-suhanc ³⁾
Vagyok a pusztai tanyán,

- 1) A két messzét nagyításúl összevonva mondják
- 2) Madárfogószer lószőrből.
- 3) Olyan találtféle anyátlan, szegény árva, s még kis gyerek korában felfogadott.

Senkimsemmim, hej csak egy kis
Testvérem, a kis furolyám! —

— Mátra alján járja ez így,
Papsajtos⁴⁾ Istenmezőn⁵⁾ túl,
Itt született a rónatáj
Nagy egyenes igazságtól.

Hol a láthatár nem más, mint
Ég s föld közt egy szép ölelés:
Itt lakom én, hol kedvére
Nyujtózkozik a teremtés.

4) Nem igen termékeny

5) Egy heves megyei falu, még a hegyes völgyes
határszelen.

Hogy hívták Mátyás királyt.

Volt egy ünnep régesrégén,

A legöregebb időben :

Vendégül hírní a királyt,

Egyszer egy esztendőhen.

Az öregek , a gyermekek,

Imádsággal ;

Az ifiak énekszóval,

Dalolással.

Minden szép lány csókot ígért

A királynak ;

S egyremásra sok babonás

Csint csináltak.

Megkérdezték *keresztútán*

A viszhangot :

„Hogy mikor jön el a király“

Adjon hangot.
 Be-énekelték a nevét
 A barlangba,
 A templom boltozatjába,
 A harangba:
 Hogy valami *jó lélek* hadd
 Adja tudtul,
 Az országot látogatni
 Mikor indul.
 S a papok meg a szószékből
 Szent igével
 Hivogatták szemtül szembe
 A népséggel.
 S — én elmondom regeszóval,
 Hogy történt, — és legkivált
 Török csaták idejében,
 Hogy hívták *Mátyás* királyt:

„Mátyás király én királyom!
 Ország ura, uraságom;
 Szép koronás gyermekünk,
 Gyönyörű szeretetünk:

Gyere hozzánk e nyáron,
 Szép táltos paripádon.
 Tüzhelyéhez hi mindég
 Az egész magyar népség.
 Imádsággal határos
 Szóval hi falu, város;
 Templom, csárda, puszta, vár
 S minden határ téged vár:
 — Hivnak a virágok,
 S ékesíteni útag,
 Még a vadrózsa is
 Piros lombot húllat.
 Hivnak a madarak,
 Édes énekszóval,
 Hajnalhasajtóval,
 Napfénycsókolóval.
 A levegőégben,
 Örömében sírja
 Fejed fölött legazebb,
 Dalát a pacsirta.
 Jer hát! ne félj semmit:
 Ha rád ójjeledik,

Leszad a legszebb csillag
Vezetni lépteid,
S kebeléről tépett
Pelyheiből, neked
Még a vadgalamb is
Lágy, puha ágyat vet.
S — neked a zsvány is
Leteríti a subáját;
S puha vánkosul fujja fel
Fejed alá a dudáját.
Rádviraszt, ott őrizi
Drága életedet;
S felfogja a leeső
Falevelet álmod felett.
S — merre te fogsz jönni,
Azon az úton át,
Teregi a pásztor
A kéredző csordát:
Még az üszőnek is
Ekkor teje csorran,
Hogy a merre te jársz,
Tejét legyen ottan.

Arra száll a kis méh,
 S úgy intézi reptét,
 Hogy szekérkenőcsül
 Hullathassa mézét.
 S a nép már előre,
 Szertartván öszszokását,
 Országút porába
 Szórja az áldását. —

Mátyás király én királyom!
 Ország ura, uraságom,
 Így hív tégedet mindég,
 Az egész magyar népség:
 Ne hozzál útravalót,
 Fullajtárt, tanácsadót,
 Fülbemászó bogarat, —
 Csak szép *mesemadarad*,
 Csak leghűbb két *szolgádat*:
Fekete hollódat, fehér paripádat.
 Velünk való beszédedben,
 Más félreverhetné hangod,
 A melyet mi úgy hallgatunk

Mint egy fölszentelt harangot.
Ne hozz hát mást, egyebet,
Egyedül csak *szívedet*,
Az nem csal meg tégedet.
S mely a szíveden csillog,
Veled jön még két csillag:
A vilézség, bátorság,
S istened, az igazság.
Igy jössz te áldást lakni,
Országot látogatni.
— Hős király! te vagy nekünk,
Tündérmesénk, énekünk.

Harcaid után mindég
Ezt éneklí a legénység:
,Píros rózsa, píros seb,
,A píros seb kedvesebb!
,Rózsa kalapomon,
,Seb az oldalamon,
,A rózsát mátkámért,
,A sebet hazámért
,Hordom, s érte vívó,

,Diadalra hívó
,Kedves királyomért!

Mátyás király én királyom!
Ország ura, uraságom,
Gyere hát el e nyáron,
Szép táltos paripádon.
Parancsoló jó gazdánk,
Tekintsd meg a barázdánk :
Aranyszín kalászbán
Piros búzaszem :
Amikor akarod
Tied minden szem.
Vigy el egy kalászt Budára,
Koszorúnak koronádra.

Tekintsd meg a kedv édenét,
Tokaj nemzeti szent hegyét:
Hol a szőlővessző
Vérben gyökeredző.
Aranycsermely folyik
A szőlő szeméből;

Fördjél benne velünk
Szived jó kedvéből.
Vigy egy gerezdet Budára,
Ékességül koronádra.

Tekints be hős vezérünk
A néphez, mi itt élünk,
A falun, a kis házbau,
A mezón, a pusztában.
Nézd meg munkásságunk,
Veritékünk gyöngyét,
Mint áztatja által
A földnek göröngyét:
Hogy becsülj bennünket.
S nézd meg fegyverünket:
Mindenütt vitézeid
Élnek lakoznak itt.
Fegyver függ a falon,
Vérontó vad fegyver;
Halálcsonttal közösrüljük,
Soha rozsdát nem ver.
Sötét acélerünkben

Piros rózsavér:

Ha akarod minden csepp

Elomlik koronádér.

S — így adunk mi néked:

Bort, búzát, vért, szívet.

És mind ezt *miért?*

Az igazságért.

Melynek mértéke nálad van,

Nagy, erős lelkedben;

S melyet oly bátran tudsz mérni,

S tartani kezédben. —

Mátyás király, én királyom!

Ország ura, uraságom

Szép koronás gyermekünk,

Gyönyörű szeretetünk.

Te vagy nekünk öcsénk, bátyánk

Atyánkfia, testvérünk;

Egyiknek ez, másiknak az,

Erőnk, csontunk, szívvérünk.

Isten után te vagy legjobb hozzánk,

Te vagy a második „*Miatyánk*”

Gyere, siess hozzánk!!
Semmit se tesz, ha Budán
Felejtet is a koronát:
A mi szeretetünk
A te koronád.
S mely rejt magában örök, szent varázst:
Ölélésünk *Szentistvánpalást*. —

Két kis fekete nap.

~~~~~

Két kis fekete nap
Süt a lelkemre rég:
Magyarázhatatlan
Világos sötétség.

Ahol legfeketébb,
Ott legvilágosabb:
Ott látom ragyogni
Nagy boldogságomat.

A te két szerelmes
Fekete szemekben:
Oda játszik át, ott
Mulat az én lelkem.

Szent gyönyörűséggel
Égve *udözülte*n,
Benned búbájvilág,
Szép *fekete napfény*!

Istenmezei kápolna.¹⁾

Istenmezei kápolna!
 Jobb volna, ha nem is volna,
 Ott áll egyedül magában
 Papsajtban, árva családban.
 No de mégis hasznos biz a,
 Mikor hull az istennyila,
 És menyő ver erdőt, mezőt:
 Kopott feszülete előtt
 Térdelnek a boszorkányok,²⁾
 S imádkoznak a zsványok.

1) Istenmezejének neveztetik egy falu a Mátra vidékén.

2) Azaz szent hatásától még ezek is megtérnek.

Mesés bánat.

Merre az én bánatom jár,
Elijed a halálmadár:
Kirepül a temetőből,
A behorpadt sír gödréből,
Hol otthon van az enyészet,
Koponyában rakott fészket,
Ő költi a kísértetet,
Még is ő retteg engemet:
És elbújik ijedtében
Szegény¹⁾ istenmezejében.
A reménység határában,
Arvaságnak kastélyában,
Mely mandulafaerdőbe
Épült, odahullt menykőbe:

¹⁾ A táj ridegsége s terméketlensége miatt.

Égő szivek szakadtára,
Tündér Ilona számára:
De nem jött Tündér Ilona!
Nenyúljhozzám-kosarat²⁾ fona
A kastély urának, — haha!
S most lakója csak babona.
Teli van öreg mesével,
Ifju tündér szerelmével.
Szelemnek bűbájával,
Annak is csak fájdalommal:
Melyet tőlem hall a szellő,
Ha sohajtó ajkamhoz jó:
Megsűgja a virágoknak,
S — azok mind sírvafakadnak!

2) Nenyúljhozzámvirág szárjaiból.

Furolyás pásztor.

Öreg, kankalékos kútágas tetején,
Mely körül selyemnyáj fekszik delelőben,
Hoszú andalgással ül a pásztorlegény,
S egyre furolyázik a csendes mezőben.

Egész szép délután, piros esthajnalig,
Mint a sűrű harmat esik a nótája,
S mintha el akarná tanulni, a dalos
Pacsirta úgy hallgat, s közel száll hozzája.

Madarak pajtása, e furolyás pásztor,
Mindössze többet tud száz egész nótánál:
Sokat csak úgy készen talált a szívében,
S a többi meg úgy jött, a hogy a szellő száll.

Amig belefújna, megkeni jávorfa -
Virág himporával furolyája száját,
S végig simogatja gerlicepehellyel,
S úgy folytatja csörgő patakként nótáját.

S mostanság jómessze környéken nem adott
Senki még oly táncos lakodalmat vagy tort,
Hová meg ne hívták volna furolyázni
Ezt a nótamestert, e furolyás páasztort.

A menyecskék csókkal, a lányok virággal,
A tisztas öregek szép és jó beszéddel,
S tarka dicsérettel fizetnek ő néki,
És a házi gazdák borral, pecsenyével.

Ott ül a gém nyakán, sarkantyus csizmában,
Le a levegőbe lógazza a lábát;
S egyszerre elfujja s szépen kipengeti,
Mint a tiszta kristályt édesbús nótáját.

Ingujja, a melyből félig kivan karja,
Amerre a játszó szél fujja, arra száll;
Szomorú bokréta vagyon kalapjánál,
Fehér árvalányhaj, sápadt rozmarinszál.

A kútágas alatt hú örves kutyája
 Farkassal álmodik a szűnyő nyáj mellett;
 S az egész nyájnak oly szép lágyan fésüli
 Zápormosott göndör fürteit a szellet.

Ide jár ő minden szép uyári délután,
 Egyedül mulatni, sírni, furolyázni,
 Lelkét eltemetni nagy mély szerelembe,
 Szive szűz rózsáját, szeretőjét várni.

Mélázva csodálni az eget és földet,
 Mint öleli egymást, — a csillag hullását,
 Madarak szállását, virágok nyilását,
 S a délibábot, az isten mosolygását.

Fölötte az aranykarimájú felhők,
 Mint valami félig igaz sejdítések, —
 S alatta mesében hallott tengermódra
 Gyöngyöt habzanak a gyönyörű vetések.

A nyílt, verőfényes mezőben, szeliden
 Játszik a vadgalamb a sas árnyékával,
 Mely az égben röpked, s eltördeli a nap
 Sugarait, széles, suhogó szárnyával. ....

— Be szép édes élet, az ily pásztorélet,
 Szoros barátságban egész természettel, —
 Ő maga ásta a putrit, melyben lakik,
 Befödve tetejét virágyökerekkel.

Ő metszte a vállut, ő abroncsolta meg
 Vadrózsavesszővel az itató vedret, —
 S e vén kútágas, mely híres akasztófa
 Vala régesrég az országút mellett:

Most oltár, mert rajta, váró szerelemmel
 A furolyas pásztor buzgón imádkozik;
 S a nyári esti napfényben egészen egy
 Magas, fényes aranyoszloppá változik.

S — amint így üldögél, a méház rajt a pásztor,
 Odavesz lelke a hamvas messzeségbe;
 Mintha ő örzené a bárányfelhőket,
 Olyan szegett szemmel néz a magas égre.

S ily sejdítő arccal, ily édesdeden néz
 Mindég, ha megkondúl az esti harangszó;
 Hangról hangra vigabb lesz a nótája,
 Már a gyalogútról hallatazik egypár szó.

Már a tanya szélén lobog kedvesének
Jeladó kendője s tarka rokolyája:
S már a kút tövében ülelésre várja, —
S ő leereszkedik sebesen hozzája.

Csengő csók vet véget a furolyaszónak,
S az érzés, amelyről a sok szép nóta szólt,
Amelyet most némán, de együtt éreznek:
A furolyaszónak csak — folytatása volt.

Nyári vasárnap-délután.

Ekevasból nézi magát Istók,
Mit az ugar tükörré simított;
Feje táját egy hete nem látta,
S göndör haján egyet bondoritott.

Felmarkolja, úgy veszi fésűre,
Szive fáj a legszebbik leányra;
Igy készül a templomba s kocsmába,
Vasárnapra, holnap délutánra.

— Vasárnap délután vagyok immár!
A népség a létániát várja,
A faluban szelid szent csendesség,
Most még a furolyaszó sem járja.

Egy pár gyenge nyárfalevél se tud
 Susogni oly lágyan, szépcsendesen,
 Hogy ne tudnám, hogy meg ne hallanám
 Mit panaszol, mit mesél énnekem.

Még a csikós sem füttyörész ott kint,
 Csendesdeden vár a harangszóra,
 S most a ménest ott a tilalmasból
 Nem kajátja vissza fordulóra.

S nem is eszik addig, — de azután
 Madártojást főz a híg homokban....
 Ugy habzik a napfény, ott fürdik a
 Pipiske a meleg utcaporban.

Verőfényes levegőég lingleng,
 Ereszfa alatt játszik az árnyék,
 Lilinkózik rajta a pillangó,
 Azt gondolva hej hogy az is ág még.

S ha ellippen, szépen nézik, várják,
 Hogy a nyitott ablakon beszálljon:
 S ha leül, s himet hagy a lány ágyán,
 Azt jelenti, hogy vőlegényt várjon.

Oly bátran lippeg e kicsi pille,
 Ráröppen a vén anyó orrára
 Nagyhirtelen pápaszemnek néznéd,
 Szárnyait rá vetvén pillájára.

A ki épen örök üdvösséget
 Keresgél az öreg bibliában;
 S aranszálon, szentelt barka-szemből
 Fúrt olvasót simogat markában.

S Őzsi nénő, lesi, bár nem látja,
 A harangláb csóválkozik-e már;
 Tiszta hőszin szemöldöke alól
 Pillantása elfaradt fénybogár.

Ámolyognak a szilaj legények,
 Utánok a didike³⁾ leányok;
 A pántlikák úgy lógván hajukról,
 Mint meg annyi tarka szivárványok.

³⁾ A mátkás lányokat hívják így, kiknek már nyilvános, tudva levő szerelmi viszonyuk van, s legközelebb férjhez menendők.

S az a kurjantós legény, ki másszor
 Egyre pengetgeti a nótáját,
 Most oly ajtos, csendes, — a viláért
 Összenem titné a sarkantyúját.

A falu közös meseládája,
 A félszemű obsitos is ott megy:
 Ki azt hiszi, mondja, hogy az egyik
 Szemfényéből francia-csillag lett.

A bíró, a falu tisztessége,
 Ki egy verset szunnyadt a pajtában,
 Indul-e már a kántor, azt nézi,
 Osz a jámbor egyházi, nyomában.

Errcarra csendes izgásmozgás,
 Harangoznak a létániára,
 Az istennel beszélgetni mennek,
 Imádkozni lélekkazaktára:

Im arcunkra borulunk előtted Istenség!
 Eget hasgat ez ének búbája;
 Térdre hull a népség, s rázendül az
 Orgona, az isten furolyája.

S ha vége az istentiszteletnek,
 Eloszlanak kisebbnagyobb bogba,
 Mint hímek a vászonba, úgy szönek
 Örömeiket a vasárnapokba.

— A gyerekek vidám pajkossággal
 Komlószárból gyeplőt, kantárt fonnak,
 Együtt játsznak lovat, katonásdit,
 Egymást hajtják, dobognak, osonnak.

A kis úrfi az ő hős vezérük,
 Ki most játszik velök utóljára,
 Fűzfagalyból csinált bakszekéren,
 Húzzák vonják nagy mulatságára.

Krajcárt, gombot csörget a zsebében,
 Kis szekere teli van kalácscsal;
 Játékszerrel, s mindenféle apró
 Ajándékkal, gyümölcsessel, virággal.

Játszó pajtásitól most bucsúzik,
 E kis vezér, — elviszik diáknak,
 S utóljára, mintha török volna,
 Neki mennek a féligért máknak.

... Majd királyra játszanak, viritó
 Virágokból csinálnak koronát;
 A trónus a legszebb domb a réten,
 Szép királyi pálca a csöves nád.

Vagy az aranszin ökörfarkkóró,
 S im az úrfieskát királlyá kenik
 Darázmézzel, vadrózsaharmattal,
 S vig lármával a dombra ültetik.

Alázatosan borulnak mellé,
 S így vár mind a parancsolatjára,
 Melyet egyszerre meg kell fogadni,
 Ott, mindnyájoknak szemeláttára.

Igy például: ez és ez a gyerkőc
 Másson fel a sugár jegenyére;
 Ugorja át ezt a patakárkot,
 Így parancsol ő kényekedvére.

Hozd el — mond — a rét legszebb virágát,
 Menj haza, s hozz kenyeret, szalonnát;
 S lakoma lesz a játéknak vége,
 S a mezőben csapnak vig ozsonnát.

De ha tán az úrfi bolondjába
 Roszat parancsol, bánt, hetvenkedik :
 Ő felségét a szilaj pajtások
 Megezik, hogy még jól el is verik.

— Így folyik a falusi délután,
 A lányok az öreg paphoz mennek,
 Kikérni a templom lobogóját,
 S ha kikapták ávét énekelnek.

Kiviszik a keresztutra, rajta
 Szűz Mária képét csókolgatják ;
 Vad mentákból, kék búzavirágból
 Font koszorúkkal tele aggatják.

— Sokan meg a temetőbe mennek,
 Egy pár édes sirató órára,
 Sirvirágot öntözni, szomorfüzt
 Oltani a halottak porába.

Ölelkezni a sirkeresztekkel,
 Lemondani a föld öröméről ;
 S éneklésük egész a faluba
 Behallatszik a falu végéről.

— Amott meg a falu derekában,
Zenebona hangzik előlhátul;
Folyik a tánc, az a vén csárda majd
Ketté hasad a nagy muzsikátul.

Száz esztendeje mérnek bort benne,
Menyi bánat van itt eltemetve!
Fekete lett tőle a gerenda, —
Menyi szív vert itt elkeseredve.

E falu legvénebbje is itt volt
Életében legelőször részeg;
Bemegyek hát magam is, azt mondják
Itten a kedv fülemülefészek:

Éjjelnappal csattog, repül, hangzik,
Ráül a sarkantyúm tarajára,
Belebújik minden hajszáamba,
Galambomnak sziveszakadtára.

— S bent a faluban, a házsor alatt
Házvivő anyámasszonyok ülnek,

Fekete gyöcsfejkötőben, s mellé
Soros ¹⁾ ángyok, menyek települnek.

A gazda meg a feleségével,
Beszélgetve, mezőt nézni mennek:
Minden dülőföldnél tanakodnak,
,Minő termése lesz ennek s ennek‘

S imádkoznak a burázda szélén,
Áldásuk elterjed egész tájon;
Egyesül a fényes délibábbal,
S ott lebegél a kalászhullámon.

Ott állnak a buzatenger partján,
A pitypalatty megüdvözli őket;
S buzafuló esordélyok ha szállnak,
A gazda mesziről rájok hőge't!

S erre-rá megcsendül előttük a
Szántóvető népség énekese,

1) Kik, bármi történjék. mégha tűz van is, otthon ma
radnak.

A mezőség szárnyas csengetyűje,
A pacsirta, hogy őket vezesse:

Egy édesbús elandalodásba,
S ez lesz szívük hazakisérője;
S terebélyesen nyílik előttük
A reménység örökzöld erdője.

Hova visz a bor?

Ez az ó bor,
Be jó bor, be jó bor!
Eszem tőle
Be kőbor!

Elkőborol
Odáig, odáig,
Barna babám
Házáig.

Kapufélfa
Nyilásig, nyilásig,
Hol a küszöb
Rám vásik.

Meg a pitvar
Sarkáig, sarkáig,
Meg meg a kulcs
Lyukáig.

S ezen át az
Ajkáig, ajkáig,
Szeme édes
Pokláig.

Forró szive
Tájáig, tájáig,
Egész tündér
Országig.

Hat ökrös gazda.

Ugyan ne igyúl már anyit
 Apjuk!
 Tömérdeket bevesz az a
 Kis lyuk:
 Az az Ádámcsutkás gége.
 Talán bizony nincs is vége.

Már az idén hat ökröt meg—
 Ittál;
 Most a csapon egy bika, négy
 Ló áll.
 S vár, hogy őt is megiszod már,
 A csacsi, a jámbor számár.

Szénád, szalmád a hordóban
 Ázik;
 Az istálló is torkodba
 Mászik.
 Nosza siess a házadból,
 Csúful kidobolnak abból.

Ha kidob a kótyavetye . . .
 Nos mi?
 Akkor elmek a kocsmába
 Lakni.
 S te pedig elmaradsz hátra,
 Kacki lógósod¹⁾ karjába.

Ne kárhoztass, fűin ez a
 Kis lyuk;
 Bánatomhoz mérve iszom
 Anyjuk:
 Nálad van a bánat foka,
 Hej te vagy a teljes oka!

¹⁾ Ha az asszony férje mellett még szeretőt is tart kéz
 alatt, kodveltjét kacki lógósnak hívják.

Hányszor megvertelek, tanúm a
Hátad:
De te mindcsak vonítottad
Vállad.
Kinem verhettem belőled,
A kántort, a szeretődöt.

Gyere forint! most nyilj meg jól
Kis lyuk:
Beiszom az üdvösségem
Anyjuk!
Aztán a szívem reped meg . . .
Rosz asszony — istenáldjon meg!!

Nem is forint ha nem pengő. . .

Nem is forint, ha nem pengő,
 Nem is szerszám, ha nem csengő,
 Nem is süveg, ha nem túri,
 Nem is szív, ha nem tud gyúlni:
 Forintod is, szerszámod is
 Csengőpengő, galambom!
 Túri süveg a fejedem,
 Szíved is gyulós nagyon.

Rajtad van a szívgyuladás,
 Ama búbájós lángolás,
 A legtüzesebb szerelem,
 Edes kedves veszedelem.
 Csak te akard, csak te vedd a

Kezemet a kezedbe,
Hanyathomlok rohanok e
Boldog veszedelembe.

Nem is paripa, ha nem pej,
Vagy nem oly fehér, mint a tej,
Vagy legalább fakókesely,
Mely lágy selyemszénát legel.
Van teneked pejszin, tejszin,
S fakókesely paripád,
Váltogatva járod körül,
Mint a villám, a tanyát.

Azt a tanyát, hol én lakom,
Mint a vadrózsa szabadon:
De szivem szerelmed rabja,
Ölelésed a lánc rajta.
Siess ma is az ölembe,
Hozzon el a harangszó,
A faluból a tanyára
Andalítva hallatszó.

Jó dolga lesz paripádnak,
Hej babám hát még magadnak :
Paripádnak cukrot adok,
Mint a szinméz rád tapadok :
S lesz lágy selyemszéna, szin-zab,
Szemenszedett gyöngyabrak,
S rád nem ismernek egyszerre,
Csókokkal úgy meg raklak.

Nem is név hogy ha nem Pista,
Nem is hit ha nem pápista,
S nem is legény ha nem nyalka,
Hogy ha nem hirtelen-barna :
Pista is vagy, pápista is,
Nyalka barna galambom!
Tied leszek ha akarod,
Még ezen a farsangon.

Babonás nap.

Oly csendes idő: a virág —
Lengést is meghallhatom;
De oly kísértő, ijelmes,
Ez az álló nyugalom!

S mégis mintha a távolból
Tompá zúgást hallanék;
S szememben bús káprázattal
Összefoly egész vidék.

Zúgolódik a harangláb,
S reszket tetőtül talpig;
S tetejéről a harangszó
Olyan visszúsan hallik.

Pedig senkisésem húzza, csak
Megmegkondul magától:
Tán boszorkánykéz illette,
Hogy oly mesés hangon szól.

Vagy valami elhagyatott
Nehéz beteg haldoklik,
S megszánta az öreg harang,
Hogy a lelke fuldoklik.

S a megtérés, az imádság
Szelleme ütődött rá,
Hogy egyikét halálcsendítés
Majd megszabadítaná.

Minden esztendőben egyszer,
Akaratlan jön egy nap:
Melyen egész falu népe
Mesés tündérmámort kap.

Minden háznál csodálatos
Bús dolgokról beszélnek:
És megreszketnek leglágyabb
Fuvalmától a szélnek.

A legkisebb neszre, mozra ¹⁾
 Keresztet vet mindenki;
 Ráfogja hogy lelket lát, mely
 A kulcslyukon most ment-ki.

S velük, mint egy mesemadár
 Ugy játszik a képzelet:
 Nem kell egyéb, csak a mesét
 Egy vén asszony kezdje meg:

Ha benéz a kútba, halál-
 Főt lát mond a fenekén;

- 1) A mozdulat, mozzanat gyökét, valamint tömérdek gyököket, szélitiben használnak. — mi irányul lehet, mind mindennapi közönséges szóbeszédeink, mind irodalmi nyelvünk további bővebb alakításához, gazdagításához, — azon körülmény is mutatván, mily nélkülözhetlen szükségünk van még az avak elemzésére, a gyökök meghatározására, hogy rímünk rendkívül kevés van, — s az egész rímmennyiséget, melyet a költők forgatnak, kevernek, asszonanszíroznak, röviden összelehetne számítani, szinte lajstromozni, mely a magyar költőnek mindaddig szűk, nehéz korlát leendő, míg a gyökök használatba vételével, életbeléptetésével, szegény rímmennyiségünket megnem százszorozzuk.

S egy idegen kutya vonit
A nyílt pitvar küszöbén.

Az udvaron halálmadár
Birkozik a kakassal;
S ha a kakas hátrál, a ház
Legkedvesebbje meghal.

Kirepülnek a ducból a
Galambok mindenfelől:
S szomorufüzfára ülnek,
Egyszerre, seregestől.

A kis fecskék a fészekből
Kihullnak a fal alá:
Anélkül hogy emberi kéz
Vagy akármi bántaná.

Halálfejes fehér lepe
Repül be a szobába:
S ráül ott a fészületre,
A Krisztus homlokára.

Azt jelentve: csak e menthet
 Meg a veszedelctől:
 Ennek könyörögjön a nép
 Isteni szerelemből.

— Ha tél van: fehér pacsirtát
 Láttak, mond, a szemeten;
 Úgy szólt mint a szent orgona,
 Oly szépen, keservesen.

Ha nyár van: azt mondják, hogy a
 Verőfény oly halottszag!
 S téiben: hogy sok fris vér csepeg
 A holdból éjszél alatt.

Jaj be piros ez a hajnal!
 Mint a kiontott fris vér;
 A nap arca is oly véres,
 Ha kél s ha nyugodni tér.

Felhő áll a falu felett,
 Oly halottképu ború:
 Villáma úgy kerekedik
 Mint egy vérszín koszorú.

Az egész nap oly szédítő!
A szív oly terhes, nyomott!
Nagyon sokan a templomban
Töltik az egész napot.

S — megszólal a falusi nép,
Háborúra gondolva:
,Hej valahol a világon
,Nagyon véres nap van ma!!'

A nép babonákban érzi
A világ nagy napjait:
A földrengés, a forgószél,
Sejteni s hinni tanit. —

Menyországos boldogság.

Hogyha habám csókot ad:
Menyországos boldogság!
Hátha mellé megölel,
Már ekkor semmi se kell!
... Nem hallok mást egyebet,
Csak a te szép nevedet.
S nem látok mást egyebet,
Csak a te szép szemedet:
S mikor így bele nézek,
Istentudja mit érzek!

Pusztai vihar.

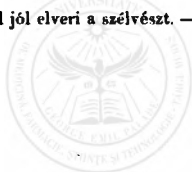
De megverte az ördög a levegőt,
 Úgy szalad, úgy sikojt ablakom előtt;
 Forogószél kerekedik belőle,
 Az ürgedomb mállikporlik előle.

Az a kopott putri is ijedtébe
 Mélyebben bekapaszkodott a földbe,
 De a szélvész lefésülte a fejét,
 S e tőzőkhátu sirt játszva hányja szét.

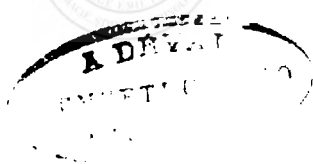
Oszt rázúg a pusztai árva fára,
 Hol fészken ül s reszket a kis madárka,
 Szétfujja a lágy fészket kegyetlenül,
 S kihullnak a kicsinyek a fészekből.

Az ugaron szörnycn jajgat a bibic,
Ott egy szarkát forgat a szél s tova visz;
Csak a sas áll-meg a vakandturáson,
S körmei közt egy ürögét tart rováson.

Csak a tolla bondorodik a mellén,
S mentül keményebben fúj a szél mellé,
Annál bátrabban hasít a légben rést,
S szárnyaival jól elveri a szélvészt. —

ÖSZI DALOK.

Oszai táj felett bolyongok,
Búmban egyedül;

..... hogyha e bús
Tájat nézem én,
Úgy találom, mintha épen
Rája illeném.

Falot Sándor.

1.

Hangos tájék.

Oly hangos a tájék
A nagy pusztaságtól
S olyan szomorú a
Sok hervadt virágtól.

Mint az én bús lelkem!
S dalaimnak hangja :
Egy elhagyott szép táj
Csengő kis harangja.

2.

Szemereg az őszi eső.

Szemereg az őszi eső,
 Mintha gyöngyszem hullna;
 Az a fehér báránnyelű
 Ugy el van lágyulva.
 Szomorun száll a falevél,
 Mintha madár volna;
 A szellő mint bús sohajtás
 Mintha rá hajolna.
 Őszi idő!
 Örepszik az esztendő!

Kilátszik az ágbogrul a
 Fülemlile fészke;

Üres mint a tenyerem, hol
Virág volt nem régte.
Függ, mint egy üres szent caésze,
Egy puszta oltáron:
A kopasz fa tetejében,
Mezitelen ágon!
Őszi idő!
Öregszik az esztendő!

3.

Hol van az én piros kedvem. .

Hol van az én piros kedvem?!

Talán őszi fény lett;

Vagy ebbe a kis vadrózsa -

Fába gyökeredzett.

Majd kihajtán kikeletre,

A jövő tavaszra :

S egy szép kis lány bokrétaul

Szépen leszakasztja.

4.

Őszi hold.

Azt se tudja mit csináljon
Most a hold világa!
Nem tud mosolyogni, a bús,
Elhervadt határra.

Melynek himes virággal
Oly vidámon játszott;
Midőn sugára menyei
Liljomszálnak látszott.

Bújában fogyni szeretne,
S most van a telése:
S szintugy látszik haragjában
Hideg reszketése!

5.

Jönnek a fájdalmak.

Jönnek a fájdalmak!
 Mind, egyenkint oly mély!
 S meg is telepednek
 Szívem verésénél.

Mint az őszi felhők
 A fényes nap körül,
 Mely tört fénnel bár, de
 Még is ragyog, örül.

Mint én szemenszedett
 Kevés örömmnek;
 Mit éltem őszen a
 Csalódás rabol meg!

Mint a gyerekek a
Mókus mogyoróját,
Miket szemenszedett
Össze a nyáron át.

Vagy mint a kótsag van
Legszebbik tollával:
Ugy vagyok örömem
Néhány szép szálával!

Madárlelkü nóta.

Hol vannak a pintyökék, az
Erdő csengetyüi?
Lágy fészüket a kopogó
Harkály mind szétgyüri.

A kertben alma helytt vásott
Tök függ az oltványon:
Szegény kis cinige bele
Ügrik nagy vidámon.

Hideg öreg varangy pislog
A pacsirta fészken:
Mely most csakugy árván pittyeg
A gyalogút szélén.

Azt hinnéd egy eleven rög,
 Ottan az útfélen:
 Mely mint egy kis zengő csillag
 Fügött fenn a légen.

.. S hol a többi madár? a fák
 Sok zengő virága;
 Az erdőség tündérlelke,
 Hangos boldogsága.

Hol van a viritó liget
 Repülő bűbája:
 A csalogány, a szerelem
 Édes madarkája?

— Furolyába halt a hangjuk!
 S abban szól azóta:
 S így lett a magyar népdal oly
 Madárlelkű nóta.

**Galambszivü menyasszonyok
Víg lakodalmában:
Madárlelkü furolya azól,
Öxi mulatságban.**

Fájdalmaim és a fecskék.

A legszebb őszi idő is
Nekem olyan fájó!
Szívből eső könnyhullással,
Búbánattal járó.

Őszkor halt meg az én rózsám!
Falevélhulláskor:
Hej most azért tudok jobban
Sirini mint máskor.

Mintha látnám azt a hideg
Őszirózsát mellén;
S elsírt könyeim kihülve
Mindenik levelkén.

Azt az őszi aranygyopárt
Halavány homlokán;
S ajkán odafagyva minden
Csókom egymásután.

Ujra sirok és csókolom
Hervadt koszorúját;
És fölverem elaltatott
Szívem csendes bűját.

S — fájdalmaim, mint a fecskék,
Fenn a háztetőre,
Összegyűlnek, seregelnék,
De nem — elmenőre!

A csősz kincse.

Immáron itt van az ősz,
Behurcolkodik a csősz:
A faluba befelé,
Mint tavaszkor kifelé.
Nincsen neki semmije,
Búja minden holmije.
A legfőbb portékája,
Bunkós botja, subája.
E is elkopott régen,
A sok — leheverésben.

Hej de van ám odabenn,
Az öreg temetőben,
Egy nagy kincse, gyémántja:
Szép fiatal babája!

Rókalyuk.

Mennek a gyerekek
Az öreg erdőre;
Mindenik oly vidám,
Mindenik oly dőre.

Kökénnyel, bükkmakkal
Teli tarisznyájuk:
Vadrózsacsipkétől
Piroslík a szájuk.

Rigót utánoznak,
Menyétet kergetnek;
S karjaikra ájult
Kigyót tekergetnek.

Nagyot hühantanak
 A bagoly odvába;
 S ki-vederik, ágat
 Pizskálván szárnyába.

A vén füles baglyot
 Megmeztelenítik;
 S a róka lyukába
 Bújni kényszerítik.

Szegény füles bagó!
 Bölcsök fülmiléje,
 Sötét vadon erdők
 Szárnyas remetéje.

Szánlakbánlak, hidd el,
 De nem segíthetek;
 Sőt tán én is kezét
 Foghatok teveled.

Sötétséges sorsom
Tieddel egybe vág:
Csak egy nagy rókalýuk
Nekem egész világ!

Kettecskén.

Tavasza ha jó, egymás karján
 Eredünk a sétálásnak;
 S bejárván a virító tájt,
 Oly hévvel mondjuk egymásnak:
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

Minden bokornál csendelgünk,
 Nincs-e madár vagy ibolya;
 Illatos lég ölel körül,
 S violaszín köd fátyola,
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

Mélázva itt lessük, várjuk,
 Az első fülemiledalt,

S ha meghalljuk a kis költőt,
 Kedélyünk érez diadalt.
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

— S ha nyár van, fris fübe dőlünk,
 Majd mint fűrjek szaladozunk;
 S a mező vadvirágiból
 Tömérdek koszorút fonunk.
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

Virágokkal hajigáljuk
 Egymást, s e gyöngéd parittyák
 Nem sértenek, bár lombjaik
 Fejünk, szívünk elborítják.
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

A kis szőlőbe kimegyünk,
 A gyümölcsfa alá ülünk,
 Szaggatjuk a legszebbeket,
 Kél a hold s még sem készülünk.

Ugy-e hogy jó itten,
Igy ketten, meghitten?!

Őszkor mélázva sétálunk
A gyöngygyopáron, kedvesem!
Hervadnak a virágok, de
Nyomunkban nyílik azerelem.
Ugy-e hogy jó itten,
Igy ketten, meghitten?!

Szállnak a hamvas galambok,
Azt gondoltuk gyenge felhők;
De a friss őszi vetésre
Halkan leszállinkóznak ők.
Ugy-e hogy jó itten,
Igy ketten, meghitten?!

Hullnak a sárga falombok,
Azt gondoltuk tört sugarak,
E ködös őszi napfényen
Olyan ragyogva hullanak.
Ugy-e hogy jó itten,
Igy ketten, meghitten?!

— S ha tél van, akkor is együtt
 Sétálunk, kedvünk vig, bohó!
 Kis lábad alatt csak ropog,
 S enyim alatt süpped a hó.
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

Fehérmárvány kandallónál
 Fekete szemed rám ragyog;
 S lobogó piros lángjánál
 Még lángolóbb dalt olvasok.
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

Öledbe hajtom fejemet!
 Künn szintúgy csattog a hideg,
 S itt benn oly édes melegség
 Olvasztja lelkem- s lelkedet!
 Ugy-e hogy jó itten,
 Így ketten, meghitten?!

Virágörült.

— Regedal. —

Reggel kapott friss bokrétát,
Mely most is ott virít haja lány selymében;
S este jött a szomorú hír,
Fekete pecsétes kis fehér levélben.

A levélben nagy csalódás!
S már olvasás közben a szív félig basadt;
Tört eskü, álnok hűtlenség!
Reggel még üdvösség, este már kárhozat!

És e percben véletlenül
Tükörbe pillant a megsalt szívű leány;
Meglátja sápadt ajkait,
S hervadt tekintetét, mely halálhalovány.

Rápiroslik a bokréta
 A tükörben, haja lágy fényes selyméből;
 Hoszú kinkacajjal, s merev
 Szemmel nézi magát a tükör fényéből.

Azt hiszi, a nyiló rózsza
 Lopta el arcszínét, — szép piros örömét
 Az szívta titkon magába,
 S bokrétáját örült dühvel szakgatja szét.

Azután tompán megnyugszik,
 S e merev nyugalom, megörülés jele.
 Így tölt kised szobájában
 Éjt napot csendesen a feledés vele.

Nincsen egykis jel sem, a mely
 Megcsalt szerelmére még emlékeztetné:
 Bokrétájával együtt szét
 Tépte emlékezetét, mely elvezetné

Örültsége forrásához,
 Melynek pokolsötét habjait nem látja;

Üres a kis szoba, csak egy
Mária - kép függ ott, mindég azt imádja.

Isten szeretője, — az a
Rögeszméje — az ő kedves barátnéja,
Angyalok gyönyörúsége,
Örök hűségű szerelem királynéja.

— S e közben jött az új tavasz,
S kertje nyílt ablakán át, a nyílt virágok
Bemosolygtak szobájába,
Mint szellőringatott sok piros hullámok.

S alig veté rájuk szemét,
Kigyúlt agyában az őrzöngő gondolat:
.A rózsza lopta el szívem
,Tüzét, arcom színét, szép vidámságomat!'

S — kirohant a nyílt ablakon,
S minden rózsabokrot őrzöngve összedúl:
Lágy fehér márványkebelét
A tövises ágak közé veti vadúl.

Hah! örömem rabló! ti
Gyilkos rózsák, széttépve vesszettek!
S addig vérzé magát velek:
— Szemfedői lőnek a rózsalevelek!

REGEDALOK

A
SIROKI VÁRROMRÓL.

1.

A szerelem halottai.

Romhalom a síröki vár
 Be veszett török tatár;
 S mindenik porszeme, kője,
 Tündérmesék szemfedője.
 Öreg titkok koporsója,
 Azt énekli a nép róla;
 S egypár száz esztendő óta
 Szól rá e szomorú nóta:
 „Ki e várat építette,
 Csakúgy ide teremtette;
 S olyan régen építette
 Megőszült az ég felette.
 Feje csupa ezüst felhő,
 Hul belőle fehér eső:

Ósi bának hóharmatja,
Mely e romokat áztatja.
Szívsiralom is van közte,
Árva szerelemnek könyje:
Mit elsírt Ország mátkája,
Szíve Tündér Ilonája.
S amint kivoltak terítve,
Koszorúkkal bekerítve,
Ott álmodnak együtt szépen,
A vár mély cinteremében.
Ilona szegény ruhában,
Tarka vászonrokolyában:
Arany haja zöld pártában,
Mely mostis virít sírjában.
Szerelmes Ország pediglen
Arvanyhajtól szőtt ingben,
Piros selyem köpönyegben
Karbunkulus fegyverzetben!

2

Mi rozabb a földindulásnál.

Romjaidon, siroki vár!
A fuvalom zokogva jár:
A fuvalom ósöm lelke,
Ki hős halálát itt lelte.
Búbánatot sir a felhő,
A sirása csendes eső,
Tőle nyílik a vad rózsza,
Mely e romot koszorúzza.
E vár olyan erősen állt,
Viselt ezer vést és halált:
Hogy azt mesélték felöle,
Acélból volt levegője.

Köve gyökeret eresztett,
Földingástól sem reszketett:
S min nem fogott semmi csapás,
Ledöntötte az — árulás!

3.

A rom sasai.

Romjaidon Sirok! ¹⁾
 Vérkönyeket sirok,
 A boldogtalan múlt után,
 Midőn vértengerbe fúlt szép hazám!
 Harcos hazám, ez a
 Rokontalan nemzet,
 Melyet tán a menykő
 S a zivatar nemzett:
 Oly sokat szenvedett,
 Olyan viharedzett!

1) Sirok vára (romjaiban) a regényes Tarnavölgyben, Tarna vize mellett, Heves megyében fekszik egy magas kősziklán a Mátra hegyláncaiközött. A várat 1560ban Országh Kristóf építette. Lábainál fekszik a hasonló nevű magyar falu.

— Ez is, e gránitvár,
 Sasok s vitézek fészke
 Volt hajdan, — s egy óriás
 Csatatér egész vidéke.
 Öreg időben, a midőn
 Űseink a vár bástyáiban
 Sas keselyűkkel laktak együtt,
 Az ország harcviharaiban.

S a sólymok és sasok,
 A hősöket vakon,
 S hű csatlósként követték,
 Harcban, vadászaton.
 S hányszor voltak regényes
 Lovagkalandok postája:
 Szárnyuk alatt fehér galambtól
 Küldvén levelet a lovag mátkája.

E büszke, bátor madarak,
 A levegőég királyai,

Mint a pródok szolgálták őseinket:
Mindegyik, szárnyai
Csattogásával beszélt, adott
Jelt a magasból a tábor felett,
Midőn a harc legvérvöröbben vívatott,
Mutatván azt a pontot, küzdhelyet:
Hol kell segítség hirtelen,
Hol legvérvöröbb a veszedelem.
S a bölcs Rabonbánok, a harcok papjai,
Magyarázták a sas repülését;
Igy jóstak madarak reptéből,
S irányzák a nyilak szegezését.
S — immár az ősök elvérzettek,
Összeomlott a harcfészek;
Romjain, mint megtestesült vércseppek,
Piros vadrózsák tenyésznek.
S az ősidők vadabb nyomai
Lassan lassan elenyésznek.

— De a sasok még itt uralganak:
Szárnyaik merész suhogásaival

Harcolva, gyilkos lángjaival
 A felhők villámainak :
 Mintha a vár történetét
 Az enyészettől védnék.
 A múlt véres napokról
 Oly érthetően dörög a vész :
 Hogy rá ne szője hálóját
 Egy óriás pók, a feledés.
 A sasok, a rom őrei,
 Őrzik a múlt sziklakoporsóját,
 S mi itt tenyész, azt nem hántják :
 Az omladék öreg tarajos kigyóját,
 A csalógányt rejtett lombházában,
 Az itt fészkelő galambot,
 S a vár szárnyas remetéjét
 A baglyot, mely a repedt harangot,
 Mohos, pókhálós lombikjával,
 Választá odúnak bús huhogásával :
 A vár néma harangját, mely már olyan néma,
 Hogy, ha meg ütöd sem szól, csak éjfélkor néha :
 Ha a vár tündérei
 Lágyan simogatják ;

S rajta az ősemlékezet
Varázszenéjét hallatják,
Akkor, bár kimarta nyelvét,
A rozsdá, az idő fenéje,
Vérző hon szerelemről szól
Mondhatlanul szent, bús zenéje! . . .
. . . Ők itt ilyen kegyelmes urak,
Igy élnek a napimádó sasok itt;
Az anyas fészkebe tépi
Szíve leglágyabb pelyheit.
S tojásaik közt olyan is
Van, mely fogant forgósélben,
S holdsugárok csókjaitól
Kel-ki sötét éjféiben:
Igy szól a mese felőle,
S belőle:
Vadborostyánfészkeiken
Tündérregéket költenek;
S magas szerelmökben az ormon,
Szabad, boldog napokat töltenek.
S úgy szeretik fészkeiket,
Hogy ha vész fenyegeti,

Nem félve a vadász golyóját,
Szárnyait elébe lebegteti.
Fészke védelmében vérzik, ölébe áll,
S fészken hal meg a madárkirály!
S — a sas halála, fészkeért,
Hogy oly bátran küzdött,
És ontott érte vért:
E halálos ragaszkodás,
A föláldozó szeretet:
Őseink honszeretetét
Tükrözi e romok felett. —

... S hogy ne lehessen elfelejteni:
Én e regét a viszhangra,
Erre a tündérharangra
Bizom, hazámon végig zengeni.

4.

A rom tündére.

Andalgok a siroki romokon,
 Szép holdas nyári alkonyon:
 S ébren álmodozó lelkem
 A vár kebelébe visz engem:
 A denevéres bástyafalra,
 S a vadvirágos udvarra:
 Honnan népdal hangzott felém,
 S egy vidor kis lyány jött elém,
 Oly bizalmasan, oly fűgén,
 Egy szál vadliliommal
 Lepett meg;
 S ajka e vig népdaltól, mint
 A bimbó úgy repedt meg!
 ,Akit én meg ölelek,
 Meg csókolok, szeretek:

Tizán túl, Dunán túl,
 Az örömtől elájúl.⁴
 S ezt a nótát enyelegve
 Szépen felém énekelte.
 Ugy ugrált, úgy tapsolt,
 Virágokkal játszott⁵
 S olyan gyönyörű volt
 Hogy valóságos angyalnak látszott.

Nincs — mond — nekem még szeretöm,
 S nemis kell még nékem;
 A virágokat szétszórom,
 Darabokra tépem.

De a rózsát, piros rózsát.
 Aztat én nem bánom:
 Meg csókolom, simogatom,
 Ha hervadni látom.

Öröm fűve, hajnal vére,
 Angyalok virága:
 Mosolygó könnyem harmatul
 Csepegtetem rája.

Virágjáték, csillagárnyék,
 Az öröm játéka:
 Ha ha! — ámde én is kötök
 Kis koszorút néha.

Örömfüből, hajnalvérből
 Rózsák bimbójából,
 Pántlikát is keritek rá
 Pillangók szárnyából.

S úgy viszem el a templomba,
 A fényes oltárra;
 Vagy a fejem alá teszem
 Csendes éjszakára

Hogy szép álmom legyen, teli
 Ifju boldogsággal;
 S rózsákkal álmodjam, egész
 Nagy virágvilággal. —

. . Haha! node, ugye hogy még
 Most se tudja, lássa,
 Hogy mi az én nagy, lobogó
 Örömem forrása?!

— Ifjuság édes újság!
Ez örömem nékem:
E perc, mikor a gyermekség
Ifjusággá léssen.

Egy más világot érzek a
Kebelemben készen!!
. . . S e szóknál a kis lány tőlem
Már eltűnt egészen.

El tűnt, még vissza káprázva,
Mintegy gyenge álom, —
S én utána bámultam a
Meredek omladványon.

S most úgy tetszik, hogy ha mozdult,
Mozdulása oly szellemi volt:
Könnyű, ringó léptei alatt
A gyenge fű meg se hajolt.

Az örömnnek ily bűvös játéka,
S e bűbájos gyermekjátkság
Fátyla alatt, képzelődő lelkem,
Tündériest, túlvilágit lát.

S úgy reszket a vadliljom kezemben,
 Nevezhetlen borzongás fog el:
 S a romokról félvidámsággal,
 S fél félelemmel megyek el. —

— Évek multával újra
 E romokra vezetett a vágy:
 Mert oly rejtélyes perc a képzeletben
 Sokáig fris nyomokat hágy.

S újra dalt hallok a romon:
 De most oly bús, oly csendes;
 Madár e, vagy dalló leány,
 Avagy talán tündér ez!
 Úgy meghatotta lelkemet
 Szomorú hangzása,
 Mint harmat-hullás a
 Lankádt viráglevelet.
 Egy halovány
 Kesergő leány
 Zeng ily lagy, méla éneket:
 Mesés nóta közben
 Babonafüvet szedeget.

Oly szép! fényes éjszaka a szeme,
Harmatos hajnal orcája,
Sohajtása a bú szelleme,
Mondhatlan szép árnyat olvaszt rája.
S felém lengvén sohaja
Kérdeztem hogy mi baja?
S azt mondta hogy szerelembeteg!
Mátkája után remeg,
Ki rég katona lett,
Védni a nemzetet.
De társai már rég itthon vannak
A diadal-szentelt vérmezőről:
Csak őnéki boldogtalannak
Nem jön kedvese a vész szent helyéről!
S hiába eped — mond — hiába vár!
Várakozása mérhetlen határ,
Mit be nem ér a legrepülőbb vágy,
S ez is már oly meszire szállt, hogy végre el hágy!
Reménye haldoklik már,
S most ide jár
A vár
Tündéreihez imádkozni,

S a szerelem halottaihoz,
A hűség könyeit áldozni, —
Ez szivére lágy enyhülést hoz.
S e bűvös szertartása
Az árva szerelemnek;
Engem titkos, sejtelmes
Ábrándokba temetnek:
Hogy tán e fehérrózsárc
Ily kebelrel, mely égő márvány,
S ily pillantással, mely
Bűvölő fényeivel
Hét színt játszik mint a szivárvány, —
E halk, csendes dalú leány,
Valóban a rom tündére tán!
E gondolatnál a mesés helyek
Költői félelme fog el;
S bucsú nélkül, s oly rejtélyes
Érzelemmel távoztam el.

S a rom alatti csendes kis faluban,
A nép közt hallám azután.

Hogy e leány, mind a két alakban
Egy szerelmes tündérleány;
A vig, az első szerelemnek
Ébredését jelképezi;
S a bús, e szerelemnek
Legszentebb bóját könyezi!

5.

A barlang csillaga.

Bong Ózsi volt Sirokban a
Táj legszebb szűz rózsája,
S a vár Basája kéjrabló
Szemet vetett reája.

Titokban el raboltatá
Mátkája kebeléről:
— De a nép sejté hova lön,
A Basa rémhíréből —

Hogy ő tépje széjjel e szép
Pórlányka pártáját;
Ki csillagszemén hordá az
Ártatlanság bűbáját.

Kincset, egetföldet ígért
 Egyetlen egy csókjáért;
 S bűbajos paradicsomot
 Szerelmi vonzalmáért.

De a magyar szűz győzhetlen
 Állt szive crejében:
 Utálat hangzott ajakán,
 Átok lángolt szemében.

S meg alúzá a vad Basát
 Márványtekintetével;
 A meg sértett ártatlanság
 Szelid büszkeségével.

... De a Basát annál égőbb,
 Szilajabb vágy üldözé,
 S a várbarlangba záratá
 E hű angyalt, lánc közé.

— Mond — várj te rongy fehérceseléd!
 Szemeten nőtt virágszál;
 Büszke magyar leány, a port
 Csókold hát lábaimnál.

Ha szép szómra nem osztod a
 Gyönyör édes szinmézét:
 Szived fehér koszorúját
 Erőszakkal tépem szét.

Vagy ha tetszik, haragomban,
 Ha oly hideg maradsz még:
 Ártatlanságod csillagát
 — Kutyámmal tépetem szét.

— E szókra örült lön a lány!
 S e pillanat alatt már
 A várüregbe hurcolák, —
 S ő némán túr, némán vár. †

De könyei, e szent könyük,
 Mind egyegy szent imádság,
 A jó istenhez, hogy inkább
 Kővé változtassa át.

Mintsem megfertőztesse az
 Istentagadó pogány;
 S a vétek tűzkoronája
 Égjen tiszta homlokán.

S jött a Basa, — kezében
Rózsalángu fáklyával,
Ki-derítvén a barlangot
Lobogó világával.

S még egyszer térdre hullt a bűn
Az ártatlanság előtt;
S gyilkot villogtatva édes
Szókkal esdekelte őt.

De a magyar szűz győzhetlen
Állt szive erejében;
Utálat hangzott ajakán
Átok lángolt szemében.

A Basa ölelése közt
Mosolygó kőszobor lett,
Mely diadallal mosolygott
A bűnös pogány felett.

S a Basa csókjaiból, mit
Rá szórt köhomlokára:
Férgek nőttek a barlangban,
Mindenki iszonyára.

Saját, nyirkos, szennyes férgek,
 Minők csak ott lelhetők,
 A rom szemctében élők,
 Fertelmesen hemzsegők!

... Örömeben lön mosolygó
 Kőangyalá e leány:
 Szentségteljes örömtől, hogy
 Nem bánthatta a pogány.

Hogy pártáját menybe vitte,
 Hogy bűnáldozat nem lett; —
 De szemén mátkája után
 Mindég ragyog egy könnycsepp.

S ha szeméből le hull e könny,
 Gyémánt leszen belőle,
 Apró gyémánt, azt mondja a
 Tündérmese felőle.

S ily apró fénykövecskéket
 Lelhetni a rom körül:
 A nép „hűség gyémántjának“
 Hívja, s hordja mell-ékül.

— S még nem mondta el e rege,
A mi legszebb, hangjával:
Mi lett az üldözött leány
Szent ártatlanságával.

Ártatlansága csillaggá
Változott a barlangban;
Ott ég, ragyog éjjel nappal,
Tiszta hófehér lángban.

Ott ragyog a feje fölött
S senkimás nem láthatja:
Csak ha e mély barlangot azúz
Hajadon látogatja.

S az is csak akkor, hogy ha már
Szerelmes határtalan;
Tisztán, forrón mint a napfény,
Mikor már mátkája van.

A fényénél túlvilági,
Bübájos gyönyört talál.
S szent igéztetre gyúl szive
Szelid sugárainál.

S ha más megy be: rögtön egy halk
Lángsurranás hallatszik;
Vad sötét lesz a barlang, s a
Fehér csillag ki alszik.

Bodor Estyi.

Elénekelte már az arató népség
 Az utolsó népdalt, kint a szabad mezőn, —
 Bátran leül a sas a tarolt határon,
 Egyarányba nézvéen, hoszan, figyelmezőn.

A napimádó sas háta mögé is lát,
 Koszorúba szőrván szeme sugárzását:
 Melyből, mint tükörből, meglátja hátulról
 A legkisebb tárgynak pirinyó mozgását,

A homlokán előtt tükörré vált szemfény,
 Mint egy kis kerek láng, láthatlanul ott ég:
 A sas szemefénye a napvilággal van
 Vérokonságban, s nincs előtte meszeség.

A nap vére a fény, s a sastojsás ha meg
 Pattan, ily aranyvért olt belé egy tündér: ¹⁾
 Ezért nézhet ő a napba, — s a sas szeme
 Ezer emberi szem látásával föl-ér.

Háta mögött mesze, bátorságban érzi
 Magát a vén ürge, a kis fővenydombon;
 A cseplyés oldalon az anyavadmacska
 Fiaival játszik s nyugottan dorombol.

Forr ²⁾ a vakondturás, s még a vakondoknak
 Füle hegye sincs kinn, s a sas mint az orsó
 Megfordul, megcsipi, — s így lesz a sas gyomra
 Ürge-vakond-avagy vadmacskakoporsó. —

Letarolt már a föld, böngésznek már rajta
 A koldusasszonyok, aprólék-cigányok;
 S a meztelen rajkók fehér bikanyálba
 Tekergődzve, mondják, hogy az: kacagányjok.

1) Ezt mesélik a sas szeméről a palócok közt.

2) A vakondturástól a föld úgy omlik fölfelé turás
 közben, mint mikor a víz épen forrásban van a
 tűznél.

.. Vége immáron a mezei munkának,
Az aratók haza tértek csoportjával:
S fölékesítették az aratólányok
A kis úrfit aranykalászkoronával.

S az udvar közepén a jó nagy hordóbort
Harsány énekszóval hogy elfogyasztották:
A kalászkoronát a szellős pitvarban
Egy nagy öreg rozsdás szöggre akasztották.

S ez aztán ott függ a földes úr kedvére,
Diszül, bántatlanul a legkisebb szálig, —
Belopódzott veréb kiveri a szemét,
S a kalászkorona üresen ott ásít.

S ott függnek sorjában, talán már ötven is,
Mint évről évre a termésnek tanúi:
Eme kalászok a gazda eddig lejárt
Reményinek bú-vagy örömkoszorúi.....

Itt a pajtadolog, itt a belső munka,
Verejtékkal ülnek a cséplők ebédhez:

Egymásét nézgelik mi van a irányban,
Mit hoztál feleség, mond, a szent³⁾ kenyérhez?

Dicsérik a borral tölt közös csobolyót,
Hogy milyen mély öblös, mily sokáig ereszt
Mint a jó tehéntőgy, — s egyik oly hoszan és
Szusz nélkül iszik, hogy szinte szemet mereszt.

Aztán a lovakat az itató-kútra
Vederik, — udvara volt tegnap a holdnak,
Mond az öreg-béres, és ez esőt jelent,
Siessünk, egy kévét se hagyjunk itt foltnak.

S — megy a dolog, mint a sebes parancsolat,
Melyet most ad az úr az öreg-béresnek, —
Porzik a tornás csűr, szintugy zúg a széró,
Anyi ló nyomtat hogy beillik ménesnek.

³⁾ A kenyeret vallásos tiszteletben tartják, mint az isten legelső áldását, a vétéknek tartják belőle egy morzsát is földre ejteni, s addig meg nem szegik, míg keresztet nem vetnek rá, - s az asztalon egész nap fehér vászonkendővel betakarva tartják.

A tisztabúza mint piros gyöngygarnada
 A kicsiszolt földön egy halomban ragyog;
 S a szérőre áradt meleg verőfényben
 Minden szemén isten áldása mosolyog.

S még meg sincsen kezdve az aranszin tenkely,
 Zeng a kazal, az az teli van szecsökövel,
 Zizegő bogárral, mezei szúnyoggal,
 S a lábbal hárfázó kék szitakötővel . . . . .

S mindezen dolgoknak hőse Bodor Estyi,
 Kinek dolgos Istók lön ráadásneve:
 S ezerjófumódra ezerjómesternek
 Hívja egész vidék, híres az érdeme:

Legszébb kazalt épít, legjobb példa- kaszás,
 Sohasem fárad ki őszig a munkában;
 Csinál mindenféle guzdai szerszámot,
 Az igaz, a zabszem gyököt ver markában,

Olyan kerges, de ezt fölsemveszi Estyink:
 Nagy izmos két karja két eleven fegyver,
 Melyel legyőzi a legerősebb munkát,
 Ez ám a páratlan szántóvető ember.

És a milyeu munkás, ép oly becsületes,
 Becsület nélkül, mond, féremegy az cke:
 Hej ez szükségesebb a napi kenyérenél,
 Az élet veleje, a szív lélekezete.

S a kazalon, dolog multán, mint oltáron,
 Imádkozik, mélláz, alszik, — s ha jó az est:
 Lábhegyre áll, széjjel néz a szomszédokén,
 S büszkén mondja, hogy mind suta ehez ké-
 pest. — — —

Lévén pedig neki egy kis szőlőcskéje,
 Ha jó az ősz, s Estyink vigan megszüretel:
 Beveszi magát a borházba, és mintegy
 Odatapad, s lakik a denevérekkel.

Kopott csertőkén ül, egy kis tűzhely mellett,
 Ez az ő trónusa, — s tavaszig ott iszik:
 Ragyogó jó kedve éjeli szívárvány,
 Bánatát, hogyha van, a felhők elviszik.

Mik sokszor egészen hozzá ereszkednek,
 De ő nem is füttyül⁴⁾ az éjeli ködnek:
 Söt elfüttyüli⁵⁾ s elpipázza a ködöt,
 Mitől mások gégeszakadtig köhögnek.

Réstoronykupakos kis makrapipája
 Mint egy törpe kürtő füstöl a szájában:
 Új kapadohányt szí, — s így ül a csertőkén,
 Régen zsirba mártott ingben és gatyában:

Hogy hát haza menni ne kén tisztát venni,
 S ölt az ing fölibe durva jubörködmönt:
 S borizú ruhának hívja ezt a hunyát⁶⁾
 Mert rá, hogy jószagú legyen, mindég bort önt.

4) Fölszemveszl, nem bánja, nem gondol vele.

5) Szenvedélyesen szeretvén füttyülni, a beszívás előtt
 elfújja orra elől füttyeivel.

6) Hunya: kurta szúr, gúnya, öltözet.

A borban, nagy titkos gyógyerőt hisz, össze
Főzven vele egy s más babonás füveket;
Ő készít ily italt, s a faluba küldi,
S bejelentik nál' a szegény betegeket.

Rózsafamézagából⁷⁾ szagos bajuszkenőt,
Kipréseli a vadiringót, labodát:
S még a tekintetes asszonynak is ajánl
Cseppet, pépet, hahogy fájdítja a fogát.

Nenyuljhozzám - irt⁸⁾ ad a szemérmes lánynak,
Ha beteg, s legények sompolyitgatják őt;
Fénybogár velejét ken a fájós szemre,
S árvalányhajnedvből készít hajnövesztőt.

S sok ily mindenféle borban főtt varázs - irt
Tartogat bögérekben a föld alá ásva:

---

7) Mézga: puha gyantaszzerű fa-nedvfolyadék. mino a legvékonyabb virágfákból, virágszárakból is szokott kibarnatozni, — s faverejtéknek, fa izzadságának is hívják.

8) Nenyuljhozzám nevű virágból csinálva.

S ingyenadja mind ezt, — lám milyen jó
szivű!

Másokon segíteni megrögzött szokása.

S lám, itt sem szokott ő hasztalan henyélni,
Foglalatosságra fűrés és faragás:
Veresgyüruágból pipaszárszurkálás,
Mosókosárfonás, buzaméző - rovás.

Facdényt váj, metszgel, — somfabotot csinál,
S más több apróságot, s csekélység az ára:
Hogy pénzmagra tegyen szert, elküldi egyik
Jó ismerősétől a hetivásárra.

— Fölszított tűzhelye soha kinem alszik,
A venyigelángot ingújjával szítja;
Éjelnappal égő tűznél lelik mindig,
S ő senkit sem szid más, csak a tüzet szidja:

Ha nem akar égni, — s az egész világra
Haragszik, azt hiszi, s kárhoztatja tettét,
Ha ekkor idegen vendég talál jönni,
S hallja a sok lánggal égő teremtetét.

Gyenge oldala az egyedül-tüzelés,
 Úgy szeret tüzelni, tüznél üldögelni:
 A piros venyigeláng lobogásából
 S szikrapattogásból jósolni, mesélni.

Imádja a nótát: éjelnappal danol,
 Legfőbb mulatsága dallás, füttyörézés;
 S ha olykor elmerül a világ folyásán:
 Órákig mélázó némaság, tűznézés⁹⁾

A bort is imádja: mégsem részeg soha, —
 A gyenge mámor, mond, tündéri vi-
 dámság:

Mint a virág rügye, mint a fa hajtása,
 Oly örzenivaló fris öröm, boldogság.

S az ily édes mámor percenétén mindig

Sebesen üti-ki a leglassúbb nótát:

S a nóta végére, kezét tarkón tartva,

Ilyen forma furcsa hoszu hangfarkat ad:

⁹⁾ Önkéntelenül előidézi a haligatagságot, mélázást, ha az ember a tűz parázsát, szikrázását, lángolását nézi, s a szikrák pattogását, vagy amint mondani szokták, a tűz ropogását hallgatja.

Saradinidanadinájtinidanadánom!

Hajarinitinirinahajadinájránom.....!¹⁰⁾

,Ott fenn a gádorban Bodor Estyi mulat',
Mondják, végig futván hangja a határon.

Bóbitás nótának hívja az ily nótát,
Hogy a pipiskétől tanulta, azt mondja:
S eme sívórivó bús dinomdáuomba
Vagyon eltemetve a legnagyobb gondja.

S — menjen arra bár ki, erővel behívja,
Kivált ha a kántor hazafelé ballag:
Az elmúlhatatlan szomjuságu kántor
Az Estyi borától leszen hullócsillag.

S ha soká nem akad vendége, ha más nincs,
Behívja az útról a vén drótos tótot:

---

¹⁰⁾ Közös szokás a mulató palócelegényeknél az ily dinomdánomozás, s némelyik igen ügyesen tud, szásféle hanglejtésekkel a változatokkal, — s ezt a nóta farkának hívják, — s úgy hiszem ez hason kategoriába jön a német Judlirozással, mit a német utcasuhancok, mindég egy dal eléneklése után kezdenek rá.

Nem hogy tán fazekat, bögrét drótoztasson,
De sőt inkább ő fon rá kortyokból drótot.... —

S egész kikeletig gyönyörűen iszik,
Egy cseppig megissza az egész termését:
Se kisebb se nagyobb nincsen otthon, hát mit?
Nem nehezíti meg a szive verését.

Szörnyen szereti a nótát, barátságot,
S gyakran látogatják az özvegy menyecskék:
,Eljöttek segíteni nótát énekelni',
Szól, ha így meglepik, 'e szép piros fecs-
kék'!

,Itt hagynak azután! a hideg éjszakán
,Nem marad itt az sem, kit régen szerettem!
,De a bíró fia elmásította tőlem, —
,S egynek sem marad itt a szive mellettem.'

— S Karácsonkor ide, bográcsos pörköltre,
A melyet csak ő tud híresen csinálni:
A mezei, a kis, s az öreg bíró is,
S a nagy kedvű kántor is beszokott állni.

S néhanapján a szent szomszéd-misc¹¹⁾ után
 Tisztelendő úr is erre veszi sorát,
 Err tévedt a vékony kigyós gyalogúton:
 S be-néz, s megkóstolja Bodor Estyi borát.

S eltelik örömmel, ott látván a falu
 Tisztességeit, ily vidám barátságban:
 Fatőkéken ülve, csendes borozással
 Beszélgetni: mi hír van a nagy világban.

Midőn kint öreg csend van, a zúzos szellő
 Lengetni se bírja a vékony galyvesszőt;
 Csak kint egerésző kis pumi kutyája
 Ugatja a gátra szúrt madárijesztőt.

S Estyinek nem volt még ilyen kedves napja,
 Örömében nagyra nőne a szakála:
 De öneki nincsen csak pörge bajúsza,
 S azt keni hegyesbre, s fénylik minden szála.

---

¹¹⁾ Egy plébániához épen több helység is tartozván,
 kettő, három, négy is: a szomszéd falubeliek mind-
 nyájan egy faluba mennek misét hallgatni, — s ha
 káplánja van a plébánosnak, vagy egyikbe vagy
 másikba feloszlanak.

Tudta a jó pap hogy subája újjában
 Egy kis furolya van, s egy imádságos könyv;
 A hordók homlokán egyegy vésett kereszt,
 S mindemellé szemén egy fényes örömköny.

S mily sebes hirtelent ment egész vidékben, hogy
 Már a plébános úr is meglátogatta!
 Egy pohárból ivott vele — mert nem volt több —
 S őt a jövő nyárra munkásnak fogadta.

S mindezzel Estyinek nő jó híre neve,
 Mert már becsülete nagyobbra nem nőhet:
 Ő a falu híre, Kotyfalva öröme,
 Ugy hogy már nótába fogták, szedték őtet.

— S tavaszig így iszik, s ül a tűzhely mellett,
 Csendesesen borozgat, énekel, futyörész, —
 Száritott diófalomb-halmon heverész,
 S tavaszkor újra ő lesz a: dologvitéz. —

Titok.

Kis lányka! nagy gondom,
Gyere, majd meg mondom:
Rólad mit gondoltam,
Hogy hozzád hajoltam.

Gyere no közelebb,
Tartsd ide füledet . . . . .
De ne szólj senkinek,
Egyedül szivednek.

Ez a legédesebb
Gyönyörűség neked:
No ne iruljpirulj,
Kapj rajta s — boldogulj!

Egy akasztófa regéje.

Verőfényes nyári nap van,
Kimegyek a nyílt vidékbe:
Oly sok gyönyört sejtek ottan
Mintha mennék a nyílt égbe.

Most az elláthatlan vetés
A pacsirták menyországa:
Ott üdvezülnek, fészükön,
Szép családi boldogságba.

Olyan csordult a természet
A dúsgazdag virítástól:
Nem látni a határszentet
A nagy búzahullámmzástól:

Egy kötörzsön ülő Szent Pált,
Tenyerében van fél képe:
Bús nagy szeretettel gondol
Rád oh világ szegény népe!

De a távolban, magasan,
Kilátszik egy akasztó fa:
S sohajtok! rá menyi bűnös
S ártatlan élet van róva.

Mert ez még azon időből
Való gyilkos öreg rém, mely
Pártos nemzeti multra vet
Vad bélyeget emlékivel.

S a költő csak úgy közbeszól,
Hogy e rege akkor történt,
Mikor a pártos keresztény
A pogánynak gyujtott tömjént.

Mikor az apró zsarnokok,
Dulakodva mind egymáson:
Mint egy vagdalt bitang koncon
Marakodtak az országon.

Mikor mindenik párt oda
 Borúlt a Zultán lábához:
 És mindenik bűnös, gyilkos
 Ellenség volt a hazához.

Pedig minden párt azt hitte
 Hogy a haza üdvét vívja:
 — Hova nem visz a vak pártdüh! —
 De ez máskép van megírva.

Nem kivivott de kikoldult
 Jog, szabadság, amit nyertek,
 Pogány zsarnokkegyelemből,
 Mely nélkül szólni se mertek.

Nagyobb adóigéretért
 S ajándékért megvásárolt
 Hatalom volt az uralgó, —
 S mindez a népre hárámolt!

Mindég a szegény nép lakolt!
 Pogány kézben kótyavetyc,
 Kétes, vak szerencsejáték,
 Volt a nemzetnek ülete!:

De el tőlem sötét képek!
 Egy sülyedt kornak rémei!
 Tündérek visznek most engem,
 Szivem édes reményei.

— Meszebb meszebb andalogtam,
 S az akasztó fához értem, —
 Egy kis kenderice dalolt
 Gyönyörűen tetejében.

Ott hallgattam, ott méléztam,
 S amint lassan odább tartok:
 Mintha álmomban hallanám
 Oly lágy tilinkószót¹⁾ hallok.

Az akasztófához közel,
 Egy subás legény heverész:
 Subaújjában lakó kis
 Tilinkóján dalt hevenyész.

---

¹⁾ Apró kis furolyácska vékony ágból. Legfeljebb
 harmadfél de többnyire két araszos. Úgy is hív-
 ják: furolya fia.

No csak tovább derék legény!
 Abba ne hagyd a nótádat,
 Elne szakítsd ezt a szívre
 Gombolyodó aranszálat.

Elbújt farkas, mit csinálsz itt
 A lány barázdagyopáron?
 — Hát biz én kedves rózsámat,
 Ez ártatlan bárányt várom.

De itt az akasztófánál!
 Borzasztó egy pásztoróra!
 Hogy választhattál ily helyet
 Szerelmi találkozóra?!

— Azért hogy ez akasztófa,
 Ez a szerelem szent fája;
 Egy bogártapodásnyi bűn
 Sincs s nem is volt róva rája.

Igy áll itten régesrégén,
 Fenmaradt az ősidőből;
 Megkimélte a fergeteg
 S az őrlő szű szívességből.

Rózsafából akasztófa,
Moh helyett mese nő rajta:
Egy kivégzendő völegény
Menyasszonya csináltatta.

Tiszta piros rózsafából,
Arany csillaggal kiverve:
Előtte imádkozott, mint
Oltár előtt, térdepelve.

Fényes selyemmel vontá be,
Bibort borított tövébe:
Csak koszorút nem volt szabad
Tenni a legtetejébe.

Ilyenforma regéje van,
S még több ez akasztófának, —
S — én bámulva függtem minden
Szaván a legény ajkának.

Tovább tovább, meséld végig,
Egészen úgy amint tudod!
Ezt a magyar szűz Máriást
Majd borraivalól kapod.

..... A vőlegény ifju Vér György,
 Szívre, főre, hősiségre,
 Az országban páratlan, ki
 Fejükre nőhetne végre.

A menyasszony a dús gazdag
 Világszépség Vas Mária, — —
 Vér Györgynek végső kérelmét
 Szabad volt elmondania:

Engedjék aráját hozzá,
 Csak egy csókra, ölelésre:
 Hogy lelkét a másvilágra
 Legelső csókja kísérje.

Menyasszonyának legelső
 És a legutolsó csókja, —
 S — a vérbirák szabadságot
 Adtak e halálos csókra.

S jött arája porig omló
 Tejfehér selyemruhában;
 Karbunkulus-diadémmal,
 Gyöngy-és gyémántragyogásban.

Arája, mintha oltárhoz
 Készült volna esküvőre,
 Oly fény-s pompában jelent meg,
 Azt hitték őrjöngő dőre! —

... Pedig mert
 Nem sejthető, nem ismert
 Titkos ünnepet tart búja!
 Fehér arca koszorúja,
 Fuvalomban ringó
 Halványkék iringó,
 Vad iringórózsza,
 Kisértetek csókja:
 Abból nőnek éjjel,
 És úgy hordják széjjel
 A boldogtalanok,
 S keblükön mint vészjel ragyog.
 S lombjain halálzománc ég,
 Tarjagos rémes fényesség.
 Atok a gyökero, méreg a harmatja,
 Fehér halállepek növekednek rajta.

S ki ily kék rózsát hord, visel,
Az vagy meghal, vagy más vesz el
E bűvirágnak általa,
S most is lőn nagy diadala,
Mit e virág varázsa tett,
Vas Mária keble felett:
Vér György már ott állt sötéten,
Az akasztófa tövében, -
De minden íze ragyogott
Hogy arája rámosolygott
Szemeivel, — mert ajkában
Egy léhhez ölö mérég van:
Iringóból csinált mérég,
Ajkán viszi mint szent mézet,
Vőlegényét megmenteni,
— Ki tudta volna sejteni! —
Hogy oly rút halált ne haljon,
De kebelén haldokoljon, -
Lélekzetet alighogy vett,
Mint lágy szellő közeledett,
S mint egy őrangyal ott termett
Örök vőlegénye mellett.

S égön, forrón öelve át
Kedvese keblét, derekát:
Megcsókolta forrón, hoszan, —
Közben oly halálos csend van . . .
Ah! e csók tüze, mond, a hit,
Amely örökre egyesít.
Oly boldog menyasszony vagyok!
Üdvösségem! veled halok!
— Ily — szólt rémesen a bakó,
Hoszú csók nem ide való.
S odázza, mond, elég a csók;
Az kén még hogy több s csattanók
Legyenek nevetségjelül
Melytől a hajszál merevül.
Háh! milliom veszedelem!
Soha soha ily szerelem!
— S közben a csókban átolvadt
Méreg gyilkos rohammal hat:
Lélekzetük mind elfogyott,
S mindakettő halva rogyott
Egymás karja közé, — s égig
Verő zugás zajlott végig.

Ép az akasztófa körül,
 A sokaság bámulva gyúl,
 S e hű szeretőkért a nép
 Szemén sirató könnycsepp ég,
 Mondván: látni isten kezét,
 S elkezdí szóni a regét:
 — Szép halottak! lelkük már tán
 Páros csillag az ég boltján.
 Képük így halva is ragyog,
 S örök szerelmet mosolyog!

. . Ez a mese
 Rég ese,
 De ez még így
 Semmisé.

Az teszi majd
 Kerekké,
 Ha elmondom
 Még mellé:

Hogy e fa, s az
 Alja is,

Rózsaszagú
Még ma is.

Tessék oda
Hajolni,
És gyengén meg
Szagolni.

Mikor már nyíl
A virág,
Húsvétkor a
Leányság.

Kitódúl s e
Halálját
Koszorúkkal
Füzi át.

Zöld lombokba
Takarja,
Rózsavízzel
Mosdatja.

S kisasszonyunk

Ez alatt

Teljes rózsá-

Olajat.

Önt rá, és úgy

Áztatja,

S emlékében

Ringatja.

És mindnyájan

Egymóddal

Fölszentelik

— Egy csókkal.

S a tövibe

Bű-jelnek

Kék iringót

Ültetnek!!! —

S — itt a farkas

Elhallgat, —

Föl is ugrik

Ezalatt:

Piros kendő
Lobogván
Felé, a szük
Barázdán.

Itt jön, s keblén
Már a lány,
Az ártatlan
Szép báránny.....

... Kenderice!
Tilinkó!
Tündérrege!
Iringó!

Hűjjel, — szebb dal,
Szebb virág,
Szebb rege
E boldogság!

— És én tovább
Andalgok:
Vonz az erdő,
A halmok.

Gyönyöröm nagy
Méz-folyam;
És én olyan
Boldogan

Sétálok e
Nyílt égben:
A szabad, nyílt
Vidékben.

S ha a nap le
Áldozá:
A harangszó
Visz haza.

S azok a kis
Tündérek,
A melyek ki
Kisértek. —

BALASSA BÁLINT

BÖRTÖNDALAI TÖRÖK FOGSÁGÁBAN.

Ezeket irám
A tenger partján
Oceán mellett,
Kilencvenegyét
Mikor jegyzettek
Másfől ezer felett.

*Balassa Bálint.*¹⁾

- 1) Gyarmati és Küköki gróf Balassa Bálint a 16ik század második felében élt, — mint hős és magyar költő egyaránt kitűntetvé magát. Ő a török ellen viselt hadakozás viharai közt, mindig rendíthetlen hűséggel viseltetett királya, vallása, és hona iránt, — az 1575iki Erdélyországi polgárháborúban is részt vett, s a csatamezőn fogságba esvén, mind Erdélyben mind Törökországban hosszabb ideig raboskodék, — s végre is 1594ben a török elleni csatában vérzett el. — Valamint hősi pályája, úgy a szép és lelkes lengyel hölgy Turnowszky Zsófia iránt érzett hő szerelme is emelé költői lelkesedését s vigasztalá börtönében, melynek fájdalmait a lovagias szellemű költő oly férfias elszántsággal szenvedte hona - hite - és királyaért.

1.

Magyar bánat.

Rab vagyok, rab vagyok!
Török császár rabja:
Folyj szívem sebére,
Lelkem fényes vére,
Könyeim patakja!

Gyöngyözd-be szakálam!
S balevány orcámat:
Hadd lássa a pogány
A magyar hős arcán
Milyen szép a bánat.

Mi módon tündöklük
Minden pillantásban :
Minden izen látszik,
És szintugy virágzik
Ékesdalolásban.

Jól be van oltva a
Szomorúfűzfűbe,
Virágok kelyhébe,
Madarak szívébe,
— Az egész országba!

2.

A börtön mint gyöngyház.

Milyen fényes rabság
Ez az én rabságom!
Tömlöcöm földét is
Tündökölni látom.

Igaz gyöngy módjára
Szórom könyeimet:
S ily gyöngybe foglalom
Egész börtönömet.

Igy csinállok én a
Börtönből gyöngyházat:
S gyöngytermő csiga lesz
Szememben a bánat.

— Folyj, folyj kedves könyem,
Enyhítsd forró vágyam,
Ékesítsd fel ágyam,
Gyönyörűen, lágyan.

Rabláncom gyűrűin,
S mindenütt, egyaránt,
Tündökljél szépen,
Apró gyémánt gyanánt.

Folyjál az utamba,
Ha ülök, sétálok :
S ki tagadja, hogy én
Nem — gyöngyúton járok?

S ezen a gyöngyúton
Oly messziről hozzám,
Fájdalmad ragyog rám,
Szerelmem és hazám!

3.

Börtönvirág.

A penészvirágot
Börtönablakomon,
Kertészként tenyésztén,
Nagy gonddal ápolom.

S hol kicsit penészes,
Ugy őrzöm a földet:
Hej most ez mutat csak
Nekem egy kis — zöldet!

Csak ily árván bánik
A reménység velem:
Mint grániton a moh,
Nöl kemény lelkemen!

4.

Rabláncom költészete.

Rab vagyok, rab vagyok!
 Ártatlan rab vagyok!
 Ártatlanságomban
 Gyöngyvirágot sírok.

Imádságban hálok,
 Szivárványt pillantok,
 Liljomot lehellek,
 Nyílt rózsát mosolygok.

Itt nyílnak előttem,
 Itt a szennyes földön:
 Időmet ily boldog
 Csalódással töltöm.

— Emlékszem minden szép
 Napra, barátságra,
 Mint a kalitba zárt
 Madár a zöld ágra.

Kedves kis galambom
 Itt van a lelkemben,
 Forró áldásomban,
 A lehelletemben!

Kedves édes anyám
 Néz rám szívem mellől:
 S reszket a lelkem a
 Nagy, mély szeretettől!

— Szent lelket sohajtok
 Tiszta tűszívemből;
 S csillagok röpülnek
 Az égre fejemből:

Merész gondolatok,
 Fényes sejdítések:
 Miket együlegyig
 Teljestűlni érzek.

S hogy ezt bizonyítsa,
 Babonás esetből,
 Egy kis keresztés pók
 Fut rám a szögletből.

S ez andalodásból
 Felcsörrent a bláncom,
 De nem hogy ez átkos
 Valóságba rántsou:

De ő is mesésen
 Elbeszélget vélem:
 Hej hogy ő még egyzer
 Kard, sarkantyú lészen!

Avagy fényes kengyel
 Harci paripámon,
 Török-tatár ellen,
 Vérontó csatákon!

5.

Selyempárnám a börtönben.

Muzsikál a rablánc,
Táncol rajta lelkem;
Forog mint az órvény
Haragom s szerelmem!

Majd oly méla vagyok
Mint egy beteg csillag,
Mely hullósfélben van,
S fájdalmasan csillog!

Éjfélt üt, — félálom
Hamvazza szememet:
Nyútt szalmavánkosra
Fektetem fejemet.

S lágý selyempárnára
Fektetem lelkemet:
Lágý selyempárnádra
Szelid — emlékezet!

6.

**Békón vagyok, mintha szilaj csikó
volnék.**

Békón vagyok, mintha szilaj csikó volnék,
Szabadság rónáján tilalmasba futnék,
Hogy csak a boldogság mezejére jutnék!

Sötét rablánc csőrög kezemen, lábamon,
Bübajos rózsalánc a baloldalamon,
A szerelem, ez a menyei fájdalom!

Szerelem, szerelcm! édes kedves rabság,
Hej te csodálatos keserves boldogság:
Hütelén szép rózsám, te elfeslett virág!

Ez a szép rózsalánc de hamar elszakadt,
Vele a szívem is majdbogy megnem szakadt:
Szabad lett az igaz, de oly — p u s z t a maradt!

Mire való nekem e pusztá szabadság?!
Ha átfonta lelkem az örök égő vágy:
Hej a mely nyugodnom soha soha nem hágy!

7.

Zengő madaraktól szépen megüzentem.

Zengő madaraktól szépen megüzentem,
 Kedves galambomnak, hogy rabságba estem:
 S itt hervad utána, mint a virág — lelkem!

Elküldtem a szellőt vágyó panaszommal,
 Együtt repült hozzá a sohajtásommal,
 Összeölelkezve forró áldásommal.

Jere szép violám! hozz nekem egy szép szót,
 Egy édes pillantást, titkos vigasztalót:
 Épen az én szerelmes lelkemnek valót.

S nem jöttél megnézni halovány orcámat,
Melyet, mint a fényes fris harmat a vászuat:
Miattad hulló köny fehérít és áztat!

Nem hoztál egy szikrát, egy kis izt lelkedből,
Ezért nyom engem a rablánc keményebbül:
Mely meglágyult volna egy kis — köny csep-
pedtül!

8.

Epedő panaszom kis madárrá válván.....

Epedő panaszom kis madárrá válván,
 S börtönablakomon sebesen kiszállván:
 Az ablakom előtt folyó tenger partján
 Leült és énekelt; — sirt rá a lány hullám,
 Örvénnyé kerekül, mond, ha hűtlen vagy tán!
 Részvétből dörgött a felhő, szállt a villám,
 S e bús madárdal a tengeren szétfolyván,
 S énekét az egész oceán meghallván,
 Zúg, tajtékot túr mint egy bőszült orosz lány:
 Csak én vagyok szelíd te irántad kis lány!
 Fényes aranyhajad az eszembe jutván,
 S szivemre csókjaid üdvössége hatván.

.. Ah az én szerelmem csodás szelíd villám,
Engesztelő fény, tűz, szent, örök szivár-
vány.

— Oszlasd el kétségem! s ha nem jöhetsz
hozzám:

Bizz meg legalább egy kósza szellőt, rózsám!
Üzenj búrmely vándormadártól, angyalkám!

A kis fecskétől mely ott költ váram falán. —

— Ah! vagy amig itten rólad tusakodnám,

Vádoló kétséggel küzködvén, harcolván:

Miattam, violám! meg is haltál már tán,

Én utánam járván, elhagyatva, árván,

Titkos bujdoklással keresvén, kutatván,

Kis pásztor kunyhókban, vadon erdők táján, —

Halálos bánatba esve búslakodván,

Mint a vad gerlice elveszített párján.

Óh ha csak sejteném, óh ha csak azt tudnám!

Könyem árával e kőfalat szétmosnám,

Avagy körmeimmal vájnék rést az alján:

S koporsóm lenne a zúgó tenger-
hullám!

9.

Aranyharang és vaskigyó.

Én lengyel angyalom!
Én lengyel galambom:
Hol van csengő ajkad,
Kis aranyharangom?!

Melynek szép zengzetes
Hangjaival régen,
Beharangoztál a
Szívembe már nékem:

Örökös ünnepre,
Örök szerelemre,

E kedves rabságra,
Boldog gyötremre.

Csattanó csókok volt
E harang ütője:
S vertük a harangot . . .
S — üdvözültünk tőle!

— Én lengyel angyalom!
Megtört bennem a hit:
Hogy leláncoljanak
Még egykor karjaid.

Hol van ölelésed,
E fehér liljomlánc?!
. . Itt van derekamon
Helyette a rablánc!

Rám tekerődzik e
Hideg csörgő kígyó,
Nagy vaszemeivel
Mérges rozsdát sűrő.

De ha fölmelegít
Szent emléked lángja:
Kiszakad e hosszú
Vaskigyó — fulánkja!

10.

Én, mint török császár.

Egymás rabja voltunk, —
S úgy siratom e rabságot!
Szabadon nem éreztem
Enyi édes boldogságot:
Ah ily rabság legyen áldott!

Szabad a szerelem:
Reggel, délben, estve, éjjel,
Minden perceneten, —
S mint a holdfény árad széjjel
Mondhatatlan édes kéjjel.

S — most a török zultán
Rabja vagyok, fogolymadár:
De ha te itt volnál,
Azt képzelném: enyím e vár,
— S én vagyok a török császár!

11.

Rabláncolvasztás.

Óh! hol vagy angyalom
Csókoló ajkaddal?!
Melynek csattanása
Zengzetes, titkos dal.

A legelrejtettebb
Vágy dala: csók-ének.
... S csókolni tanúltak
Tőlünk a tündérek.

— S éjféلكor, mikor a
Lelkek le s fel járnak,
Fehér hajszaúlain
A vén holdvilágnak.

Mint egy lángkoszorút
 Úgy látván bennünket,
 Egymáshoz szorítva
 Forró kebelünket:

Eljöttek újra a
 Tündérek bámolni:
 Véghetetlen tüzes
 Szerelmet tanulni. . .

S — most itt látnak hideg
 Szalmaágyon hálva,
 Forró kebeledtől
 Elszakadva, válva!

Óh! hol vagy angyalom
 Piros tűzajkaddal?!
 Jer elolvasztani
 Rabláncom — csókoddal!

12.

Kettős tenger.

Kinézek az ablakrésen,
 A tenger tükörré simult.
 Elábrándozom mcsésen:
 Most minden úgy ragyog előttem,
 Ly nagy, fényes tenger a mult.

Elöttem s utánam tenger,
 S mindakét tengeren téged
 Látlak, — gyujt egy titkos inger:
 Mily perc! . . velem egy uj reménység
 Tündére játszik, — vágyam ég!
 S felém lebeg, mosolyg képed . . .!

Oh! a tengert úgy imádom,
Mindenik csöppjét megáldom:
Hogy benne képedet látom;
Olmó aranyhajaddal látlak,
S mintha csak én ringatnálak
Lelkemen, e lágy hullámon.

De csak csillagfényben égő
Aranyháb az a tengeren!
S e kiábrándulás késő:
A vágy, a köny már forrón éget,
Úgy ölelhetnélek téged
Aranyhajú szép kedvesem!

S helyetted im megölelem,
Megesókolom rabláncomat:
Oh mert mindenik láncszemen
Képed látom, szép boldogságom!
Játszik velem csalódásom,
S köny borítja el arcomat.

De könnyecppjeimben is ott
Látlak, szivem gyöngvanyala!
Mindenütt ajkad mosolyog,
S az, hogy így mindenütt jelen vagy,
Oly boldog csalódásban hagy:
— Hogy meg látlak még valaha!

13.

Igézö szó.

Violám, angyalkám!
Csak egy kis hírt küldjél;
Részvétből elhozza
Akármely kósza szél:

Mely édes hazámban
Született a rónán,
Hegyen, völgyön, bokron,
Vagy a szabad pusztán.

Ha elmondod kihez
Küldöd, kedve rebben:

S susogó ajakkal
A fülembé lebben.

.. Csak egy szócskát hozna
Tőled a fuvalom:
Feledném, odadnám
Érte minden dalom.

Egy kis íz igéddel
De megvigasztalnál:
Kedvesebb volna a
Fülemlédalunál.

Megvetném érte a
Legszebb tündérmesét;
S minden szépen zengő
Madarak énekét.

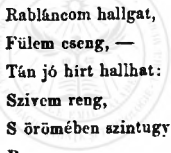
Megigéznél, tündér
Álomba ringatnál:
S elalunnám mint a
Kis gyermek a dalnál.

S e tündérialomban
Te veled álmodnám,
S ébren is folytatnám,
Violám, angyalkám!

14.

Sejdités órája.

Rabláncom hallgat,
Fülem cseng, —
Tán jó hirt hallhat:
Szívem reng,
S örömében szintugy
Peng.

Rabláncom szépen
Megcsendül, —
Kétségbesésem
Megenyhül, —
S búm, e sötét vár el
Dúl.

Varázs ez! . . játszó
Reménység,
Közelnek látszó
Messzeség.
Pásztortűz, mely messze
Ég.

De akármí vólt, —
Rabláncom
Nem hiúba szólt
Szép hangon:
— Boldog sejdítésbe
Von!

15.

Szent porszem.

A gyöngytermő tenger
 Ha az enyém volna,
 Dolga roszul folyna;
 Odadnám fenekestől
 Egy kis könnycseppédért. —

Ha saruim talpán
 Ily szent porszemet lennék:
 Oh mily boldog lennék!
 Forrón lecsókolnám.

A legtündöklőbb gyöngyházból
 Eldobnám a gyöngyöt:
 S helyébe tenném ez
 Imádott kis göröngyöt.
 Ót ez üres, fényes
 Gyöngyházba rejteném, —
 Mellé könycseppemet
 Ejteném;
 Benne megfürdetném, —
 Majd meg szárítanám
 A legtisztább napfény:
 A legtisztább részvétből
 Egyenesen az égből
 Nyúló aransugarakon
 Sűrű ablakróstélyomon
 Erővel besütvén.
 Így bálnék honszercelemmel:
 E drága porszemmel . . .
 — Vagy liljomlevél közt
 Fejem alá tenném:
 Puha selyempárnán
 Fekszem, azt érezném:

S azt álmodnám rajta
Hogy már otthon vagyok,
S kedves szeretőmmel
Enyelgek, mulatok:
Szelid gesztenyésemben,
E vadgalambpalotában,
A kékkői várban,
Házi boldogságban!
— Aranyszabadságban!

16.

Pacsirtaposta.

Egy pacsirta repült
Ma sebesen hozzám,
Azon édes hírrel
Hogy te küldted rózsám.

Messziről, hazámból,
Pogányok földére,
S ha itt meg nem talál,
A világ végére.

Szép száz üzenettel,
Forró szerelemmel,
Mint epedsz utánam
Égő gyötrellemmel.

S küldtél pelyhei közt,
Takarni szívemet
Hazám szent földéből
Egy máknyi porszemet!

S ajka közé tettél
Egy viráglevelet;
Azt mondja, még zöld volt
Mikor odatetted.

Oh milyen kedves e
Hervadt virág nékem!
Nézésében virúl -
Föl minden emlékem.

. . Édes kis pacsirtám,
Énekszóval mond meg :
Én nem küldhetek mást,
Mint egypár könyeseppet.

Azokból, melyeket
Ő érette sirok,
S áldást, a megnyit csak
Könyörögni bírok.

Dallal olvassz áldást
A szive tájára,
Hószin kebelére,
Aranyszín hajára.

Picike pacsirta,
Siess immár vissza,
Dalold-el bánatom
Rózsámnak, hadd hallja:

Rab vagyok, rab vagyok!
Térdig vasban vagyok!
Könyeimtől rozsdás
Rabláncot hordozok!

S — édes árva rózsám,
Te meg hallgasd meg jól,
Mily nagy bút üzenek
E kis madárkától;

Mit oly szívreszketve
Énekel magában,
Fényes levegőben,
Nap felé szálltában.

Mit majd tőle hallasz,
Dalának folyása:
Tengerpanaszomnak
— Tovább folytatása!

17.

Menybemenetel.

Közeledik piros pünkösöd,
Krisztus menybemenetele:
Ah jöjön el
Szabadságom napja vele!

Én is mintha menybe mennék,
Ha édes hazámba mennék:
S mindörökké
Angyalomnak jobbán lennék.

De visszatart ez a rablánc!
S nehéz dolog azt megtenni:
A pokolból
Egyenesen menybe menni!

18.

A jó szívű tenger.

Szélvész ringatja a tengert,
Az ablakróstélynál vagyok,
Ott mélázom, ott hallgatok, —
S felém lágy pelyhes párnákkint
Emelkednek föl a habok.

Az örvény a tenger szíve
Oly nyílt! — a habok simúlnak,
S zengő szóval felém nyúlnak :
Hogy boldogabb leszek köztük
Ha ők szépen rámborúlnak!

Vonz a hullámok zenéje,
S ah e róstitélyt széttipranám,
Hogy álmodjam lágy habpárnán:
De szerelmed mint ölelő
Tündér visszatart, violám!

19.

Lant-és törökverés.

Mit szabadon mondok,
Mostis, s mindig csak azt mondom:
A törökre örökre —
Lesz énnekem szörnyü gondom!

Hiszem istenemet,
Nem fog én kardom heverni:
Fogok én még czerszer
— Lantot és törököt verni!

20.

Láncból selyemszál.

Menyországnyitó szerelmü
 Angyal-lengyel lyánka!
 Ha itt volna arany -
 Hajadnak egy szála:
 Varázsútól rabláncomból
 Lány selyemszál válna, —
 Karjaimról, lábaimról
 Még az is leválna:
 S a boldogság, gyönyörűség,
 Velem együtt hálna.

21.

Szorgalmatos kard.

Hiszem Istenemet
Nem hagy el engemet,
Sem hőz nemzetemet, —
S elmenydörgöm énekemet:
,Nem fog a kardom heverni,
Vért izzad majd a nagy
Katonadologtól;
S meghajlik, a vágásban
Gyilkos szorgalomtól.⁴
S így lesz, nem tudván eltelni:

Boszúm iszonyatos!
Lantom gyilkos dalos!
Reményem állhatatos!
Hazám diadalos!

22.

Madárrészvét.

Ki kopog az ablakomon?

— Tudom már:

Hogy daloljak, arra kér egy

Kis madár.

Hogy elviszi s rátanítja

A szellőt,

A patakot, a kősziklát,

A felhőt.

Elmondja az egész kerek

Világnak:

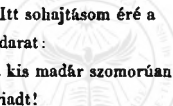
Hogy tekintém a rabláncot

Virágnak.

Hogy fogtam mint egy koszorú
Virágot, —
Szabad lelkem a rabláncsal
Hogy játszott.

S hogy csörgettem mint sarkantyút
A láncot,
S jártam vele átoktipró
Vad táncot.

— Itt sohajtásom éré a
Madarat:
S a kis madár szomorúan
Elriadt!

23.

Börtöni ajtatosság.

Minden percben meglep
 Az isten szerelme:
 S nincs oltár, mely előtt
 A rab térdelhetne.

Egy kis kereszties pók
 Lakik a szögletben;
 Itt szövö hálóját
 Közel, velem szemben.

Régi ismerősként
 Fogad, s meg se mozzan,
 Bármily közel megyek,
 Hallkan, avagy gyorsan.

Oly komor, és még is
Oly szeliden néz rám:
Hogy tán hátát akár
Megsimogathatnám.

— Kis keresztje előtt
Fejemet lehajtom:
S forró imádságom
Buzgón elsohajtom. . . .

S hahogy ő elbujik
A háló-rejtekebe:
Egy pár szalmaszálat
Teszek csak keresztbe.

Kivonván a zsúpból,
Amely most vánkusom:
S buzakereszt volt már
Egyszer az ugaron.

Az Istenáldásnak
Vallásos jelképe:
Mit megkoszorúz most
Imáim szentsége.

Szent lón nekem e két
Szalmaszál, mely felett:
Elsírt könnycsepjeim
Az — olvasószemek!

24.

Mivé legyen az én áldásom.

Legyen én áldásom
 Csendes nyári eső:
 Hazám szent földére
 Űdvet permetező:

Melynek minden csepje
 Örömgöngy, vidámság:
 Egyenest a ményből
 Leolvadt boldogság.

Áldásom legyen a
 Levegő hazámban:
 Melyet lélekeznek
 Az egész országban.

Legyen én áldásom
 Szent lélek a házban;
 Fűmile az erdőn,
 Pacsirta búzában.

Virág a kertekben,
 Szentség a templomban!
 Hogy azt imádkozzák
 Nyíltan s alattomban.

— Édej tej, szép szinméz
 Folyjon a Dunában;
 Aranyhal hemzsegjen,
 Mázás, a Tiszában.

S övezze mindkettőt
 Tisztabúzatenger:
 S mindezt erdő helyett
 Rengeteg sok fegyver.

Nőjön kákák helyett
 Kard nádasaidban:
 S harci kedv csillogjon,
 Vérszin, virágidban.

Legyen magyar huszár
Bakony minden fája,
A moh zöld bársonya
Lágy nyereg alája.

S száguldó fergeteg
Harci paripája:
S mind ez úgy, mint a hon-
Szerelem esodája!

25.

Börtöni tükör.

Rabláncom egy szemét

Tükörré szeritem:

A kőfalról kapart

Mésszel fényesitem.

Mélázva, órákig

Lesem a hajszálat,

Hogy őszül, hogy festi

Fehérre a bánat.

Benézek szemembe,

Onnan a szívembe:

S nagyszerű nyugodtság

Terjed a lelkembe.

Látom ott azt a nagy,
Roppant erőseget,
Melyet megnem dönt az
Utolsó ítélet!

26.

Költői vágy.

Csak otthon lehetnék!
 A Törökduláson:
 A nép gyötrelme közt,
 Országpusztulásán!

Megzenditném lantom,
 Mint egy zengő felhőt:
 Hogy keresztül járjon
 Vért, csontot és vclőt.

Búbajos menydörgés
 Zúgna húrjairól,
 Mely viszhangot adna
 A nép átkairól.

Tüzes dalokkal fel-
Gyujtnám az országot:
Hogy ne hagyja veszni
A szent szabadságot.

Ne hagyja leütni
Hah! a szent keresztet
A tornyokról, mely már
Csak úgy inog, reszket!

— De így minden hangot
Elkap, sodor a szél:
S lantom csak a zúgó
Zivatarnak beszél!!

Hatökrös gazda.

Ugyan ne igrál már anyit
Apjuk!
Tömerdeket bevesz az a
Kis lyuk:
Az az Adámcutkás gége,
Talán bizony nincs is vége.

Már az idén hat ökröt meg-
Ittál;
Most a csapon egy bika, négy
Ló áll.
S vár, hogy őt is megiszod már,
A csacsi, a jámbor számár.

Szénád, szalmád a hordóban
Ázik;

Az istálló is torkodba

Mászik.

Nosza siess a házadból,

Csúful kidobolnak abból.

— Ha kidob a kótyavetye ...

Nos mi?

Akkor elmek a kocsnába

Lakni.

S te pedig elmaradsz bátra,

Kacki-lógósod *) nyakába.

Ne kárhoztass, fáj ez a

Kis lyuk!

Bánatomhoz mérve iszom,

Anyjuk!

Nálad van a bánat foka,

Hejj te vagy a teljes oka!

*) Ha az aszony férje mellett még szeretőt is tart kéz
alatt, kedveltjét kacki-lógósnak hívják. —

Hányszor megvertelek, tanúm a

Hátad:

De te mindég csak vonitád

Vállad.

Kinem verhettem belőled

A kántort, a szeretődöt.

Gyere forint! most nyilj meg jól

Kis lyuk:

Beiszom az üdvösségem

Anyjuk!

Aztán a szívem reped meg . . . .

Rosz asszony — isten faldjon meg!

Gyöngéd ok.

Kurtakocsmá szögletén
Iszik a betyár, kezén
— Hej, most vele ki ne köss!
Fütyörészik a fütykös,
Bugyborékol a butykos,
Öklelődik mint a kos, —
Az eszterhéjt döngeti,
De ez is kevés neki:
Jó kedvében mindjárt most
Megveri a kocsmárost.
S ekkor simul hozzája
Kedves lopott babája

Derékon ölelgeti
 S csókkal csendesítgeti.
 Lová ott áll szabadon
 A kis kerek udvaron,
 Épen a háta megett,
 A fejével integet,
 Mintha hívná: jó gazdám
 ,Vigy a kútra, ihatnám.'
 Már rég úgy hozzá szokék
 Nem kell neki kötőfék.
 Sebesen kapál, nyerit
 De ő nem is hederit.
 Mig újra szép babája
 Oda simul hozzája:
 Hej, sok lesz már az icce,
 Csudálkozik a pince.
 Nyalka legény, virágzó,
 Ne légy oly kancsórágó,
 Lejtőzik a napvilág,
 Elhabzott a délibáb;
 Jerünk már a tanyára
 A vén Mátra aljába.

De, hogy még erre se hajt,
Babája egyet sohajt.
Elinté egy jószóra,
S ketten ülnek egy lóra:
— Azt sugta a fülibe:
A kocsmá közelibe,
Utánam jön az anyám,
Zord pandúrok a nyomán.
No sebesen ha mondom
Takarodjunk galambom!
... De gyilkos teringette!
Pandúr el nem kergetne.
Az anyádtól félek ám,
Mert ő nekem is anyám!
Keresztvizen ő tartott,
Mint árvát nevelt, ápolt ...!
Nyárfalevél a lelkem!
Hej galambom, el innen!!

Betyár boszúja.

Mert hűtelen lett a rózsám titokba,
Nem volt nekem örömem már régóta :
Elültettem egy vad rózsabokorba,
Ott van az egyik ágába beforrva.

Majd kihajt tán kikeletre boszúdra,
Haragomtól vérszinű lesz rózsája ;
S én levágom bunkós botnak ez ágat :
S menybe küldöm vele csalfa babámat!

Kupak-tanács.

Csuronesur idő van
Pilis helységében,
Már hat napja csik,
Zuhog egyvégtében.
. . . De a mi sok csak sok!
Mondják az okosok :
Ilyen zápor már tömérdek
Falut inségbe lökött.
Krumplit, paszulyt semmivé tett,
Kimosta a kukoricát, tököt.

Kását eszik a csizmaszár,
 Olyan nagy a sár,
 A gólya sem bír sétálni már.
 Ma éjjel is történt egy nagy kár:
 Az itató kút árkába,
 Az agyagos pocsolyába
 Bele fult az egyik bika,¹⁾
 Annak is a jobbika,
 A fiatalabbika!
 A gyermekek,
 Tengerén a sárnak,
 Az utcákon
 Hosszú cséklyéken járnak.
 A nagy pocsolyába
 A menyecs-kék lába
 Térdig kifehérlük:
 S azt tereferélik
 Hogy a sarat mérik,

---

¹⁾ A bikának az a szabadalma van, hogy az egész határon szabadon járhat, s éjjelre is őrízetlen künn hagyják kő-záráni.

S a szivárványt várják,
 Peggy ²⁾ a bolondját járják:
 Lótnak, futnak,
 Szomszédznak ³⁾
 Hirt viszhoznak.
 Oszk a tizpal ⁴⁾ mellett,
 Hol a kócot fonják,
 Az öreg aszonyok
 Sopánkodva mondják:
 Ó be kár,
 Hogy ez a sok sár
 Nem szilvalekvár.
 Így lévén s ekképen,
 E miatt most épen
 Gyűlést ordít a bakter
 A falu házába:
 Végezni az eső ellen,
 Bölesen, hamarjába.

2) Pedig.

3) Hétköznap csak esős időben vannak látogatások.
miből itt-ott aztán rendszeres fűző kerkedik.

4) A hamu alá rejtett parázs helye.

S összegyűl egy csomó palóc,
 Eszük füstöl mint a kanóc,
 S lángot vet mint a pozdorja,
 A gondolat egymást tolja.
 Tanakodnak, sűrnek-forrnak,
 Az okokban szintugy kotornak,
 Hogy kéne az esőt
 Megállítani?!
 Ki bir varázsvesszőt
 A sok morgó felhőt
 Elszállítani?!
 Ez a gond
 Ront, bont.
 Biró gazda szólják már,
 Mit mond
 A százesztendős naptár?
 Hát a harangozó hol jár?
 Mért nem fut a haranglábra,
 Nem tekintve sem előre sem hátra,
 Menjen, álljon keresztbe,
 S ezt kiáltsa: „ereszd be
 Ezt a hangot az égbe

Jó szent Péter!“
 Egyvégbé
 Ezt ordítsa hétszer:
 S a harangot így húzza,
 Ez a felhőt szétzúzza,
 Messze be-
 Kergeti a tengerbe. —
 S — harangoznak szakadatlan,
 De az eső mégis szakad,
 Hoszu néma bámulásban
 A gyölés esze megakad.
 Tyhú! hú! hó!
 Megint gyün egy nagy goromba felhő!
 S im most újra összezúgnak,
 A tanácsban súgnak-búgnak,
 S megszólal a bíró hevenyében,
 Az érdeemes gyűlés nevében:
 „Ha megesik
 Hogy egész nap esik,
 Azt végezzük hogy csak tessék
 Hagy essék!
 De ha megesik,

Hom mé hoónap is, me me osztengat is esik :
Arró má nem tehetõnk!
Ezt végeztük, — isten velõnk!

Palóc úrfi.

Csillom Laci hajt szeretőjéhez,
 Hej ahoz a hirtelen szökéhez;
 Pedig maga barna mint az esthajnal
 Össeillik ama szőke csillaggal.

Csak úgy csingeseng, muzsikál zscbében
 A sok tallér, — s rózsás jó kedvében,
 Hej mintha ez volna az ő nótája,
 Tarkón tartja kezét, s úgy táncol rája.

Sarkantyúja peng hozzá egyvégben,
 S harmadfelet ugrik örömében:
 S közé csattant táltosinak, hogy immár
 Ötősbe rugtathat, s szál mint a madár.

A rózsavíz és a sok szagos zsír,
 A vesztegetéstől hej csak úgy sir
 Zsebkendőjén s idrosbodros szöghajáu,
 S hetykén pödör egyet pörge bajuszán.

Kocsisa már másra nem is hederit,
 Felvirágozza a lovak füleit, —
 A táti már csakúgy pörén ereszti,
 Néha szemét mégis rá mereszti.

De semmi, mond, csak hagy tüzeskedjék,
 Tizszer enyi is könnyen rá fér még:
 Hisz oly helyre-angyalt fog elvenni, ej!
 Kinek van mit a tűz mellé tenni, hej!

— S Laci rugtat, — s már nem szemérmertes,
 S hogy mily megelőző, figyelmetes:
 Egy szekér rózsát visz annak jeléül,
 S korán érő paszulyt — kedveskedésül.

— — — — —

**Bog vitéz szerelemdala Bosnyak
Zsófiához.**

Mosolygásod ringatja a
Virágokat, a csillagokat,
A szívemet, a lelkemet,
S olyan szent gyönyörűséget ad!

Istenes vagyok én is,
Kardom élén is ott az isten,
A szeretet ősz hazámért,
S mégsem szeretsz szép rózsaszentem!

Olyan szép vagy! ezredéves
Tündérrege lesz szépségedből, —
Boldogságot hintsz szemedből,
Mint az isten a fényes menyből.

Oly szelid vagy! a zord bűnöst
 Szemcid szentté avatják;
 Hol szétnézesz, egész tájon
 Megszelidülnek a vadrózsák.

Tömjént lehel a kőszikla,
 Letérdepel a menydörgő vész;
 Áldásodtól a kopáron
 Egy uj paradicsom tenyész.

Oly kegyes vagy! szent imádtól
 Meghajlik az oltár előtted;
 S egy végetlen koszorúvá
 Válik az egész ég fölötted.

S — én utánad szivet sírok!
 Szerelmes lelket sohajtok!
 S légy bár az isten jegyese:
 Szerelmemről le nem mondhatok!

Egy fogolynak dalai a török-magyar-
korban.

1.

Édes hazám be bús vagy!
A lelked is úgy hervad!
S oly súpadt, beteg, régen,
Minden csillag az égen.

Világod be esenevész,
Holdvilágod se egész;
Éjszaka az életed,
Félhold szarval feletted.

A hegy felhőt lélekkzik,
A lilium véredzik;
Felhőzúgás bú-búgás,
Az ég nagy elmarjulás.

Ó be szent minden porszem!
Aludt vér rajtad a szenny;
Hős velőből van a sár,
Kardpöngésből a madár.

Diadalból ősi dal,
A mely soha meg nem hal;
Nyilból a szempillantás,
Mely átnyilal, lelket rúz.

És amellyel most fonnak
Szemfődelet a honnak,
Tővisből van az orsó,
Gyávaságból koporsó!

2.

Dalom gyémántparittyja,
 Vérző szívem hajítja
 Egészen föl az égre,
 Magyarok istenére.

Sír fű, fa. Jajgat a szél.
 Sír a kemény kapanyél,
 Sír az eke, barázda:
 Hej mert sok a garázda!

3.

Vérből, csontból van e föld,
 A reménytől még is zöld;
 Nincsen rajta boldogság,
 Es mégis csupa virág.

Ez a csoda idelent
 Tán valami jót jelent;
 Keleten, az ég alján,
 Haldoklik egy szívóréány.

Rázkódik, s majd lesikla
A béceről a kőszikla;
Ugrik az öreg erdő,
Gyökerestől majd ki dő:

Török a koronája,
Egy vén átok tört rája.
Nagy földindulás támadt:
Lerázni a török jármat!

Vallás és szerelem.

Kakukfűves erdőszélben,
Országuti kápolnánál,
A víg mezei munkáról
Haza térő legény s lány áll.

Édesdeden inceselkedve
Elmaradtak a többiektől;
S még csoportos éneklésük
Most is visszhangzik mesziről.

A kerek kápolnafalban,
Verőfényes üveg alatt,
Egy koszorús Máriakép
Szentesíti föl a falat.

Egy kis kutya van csak velök,
 S az a kerékvágás mellett
 Leleülő s fölfölszálló
 Búbos vén pipiskét kerget.

A kis kápolna tövibe
 Sebten leteszik a batut;
 S félretolják a kápolna
 Körül nőtt sok útilaput.

A sűrű kökörösibokrot,
 Mely körül gyík szaladozik;
 A szurós koldusmogyorót,
 Mely a falra kapaszkodik.

S gyönggyopúrra tértepedve
 Szent áhítatba borúlnak:
 S rájuk hit, remény, szerelem
 Logobó lángjai gyúlnak.

S egy nagy, mély sohajtás után
 Fölemelkednek onnan, és
 Az elébbi vidámságba
 Újra átesik az érzés.

Megkönnyülve, mint a madár,
 Oly vígan repked a lélek:
 S ezt a nótát énekelik:
 „Érted halok, érted élek.“

S szűz Mária képe alatt
 Csókolkoznak, ölelkeznek;
 S megkóstolgatják ártatlan
 Örömét a szerelemnek.

S a szent Szűz, míg e pár a szív
 Szertartását is megtartja:
 Mint a legjobb Édes Anya
 Mind ezt szépen helybe hagyja!

Azzal a szent mosolygással,
 Mely ajkai körül ragyog
 Mint a lélek verőfénye,
 S mindörökké így mosolyog.

Ily szentül, így boldogítva,
 Arra, a ki hozzá fordul:
 E párnak is szerelmökben
 Új hitet adott jutalmul.

Ki k, játszi üdvözlétével
 Az esthajnali csillagnak,
 Hogy utolérjék a többbit
 Haza felé úgy ballagnak.

Faluszéli tövisgarád
 Fölött zeng az Ökör szemke:
 Jól jöttünk, mond, erről tudom
 Most kezdődik a vecsernye. —

Tavaszi viradat a kórágyon.

Most Pesten még talán
Senki sincsen ébren :
Csak én virasztok itt
Rideg tünődésben !

Egyedül, magamban,
Ugy függök egy vágyon,
Oly némán és veszteg,
Mint a pók egy szálon.

Majd az ábrándozás
Nckem egy ringó-szék ;
Himbáloni magamat,
Mintha benne ülnék.

Himbálom lelkemet,
Reménybe csavarva:
Erőtetett remény!
Nem jön készakarva.

Mint pásztor az úszköt
Csavarja szalmába,
Melyben még van egy kis
'Eleven', mond, hátra.

Hogy tüzet gyujthasson
A nagy éjszakában:
Hol együtt üldögél,
Ő s a kőd magában.

Éjjel furolyázva
Tán többet van ébren:
Nappal alszik inkább
Arany verőfényen.

Illatos szőlőhegy-
S erdős bérc tövébe;
Hol regéket cseveg
A patak fülébe,

— Az én képzeletem
 Egy könnyelmű művész:
 S oly könnyen fest, hogy azt
 Hinnéd talán bűvész.

S mindig kószál, most is
 Egy faluba tévedt:
 Onnan vet előmbe
 Egyegy tavaszképet. —

. . . A pásztor körül most,
 Fű, fa, hegy, völgy, föld, ég:
 Percenként változó
 Mesés árnyékjáték.

Méláz a tűznél a
 Fogó éjszakában;
 Egyedül magában,
 A köd már odább van.

De most érkezett meg
 Nagy örvös kutyája:
 Haza kísérteni
 Fiát bizta rája.

Hogy ne legyen baja
Valahogy odáig,
Vele ment egészen
A pitvar sarkáig.

Kis fia legnagyobb
Öröme a mező;
Ha ott szaladgálhat,
Lepét fogdoshat ő.

S kijátszhatja magát
Édes apja szürén,
Melyet leterít a
Gyepre, mellé ülven.

Éjféltajt lehetett,
Amidőn már haza
Áhított anyjához
Vissza a faluba.

E kutyával, együtt,
A hova akarja,
Mehet a kis fiú,
Nyugodt anyja, apja.

Es most megérkezve,
Rögtön kezet csókol:
Nyalja a gazdája
Kezét, nevet, bókol.

S mintegy üdvözetül,
Vigan forog, morog,
S ugrik, mintha mondná:
Helyén van a dolog.

Aztán félkerckben
A tűz mellé fekszik,
Bondorodik szőre,
Álmodva melegszik.

S azt hinnéd a farka
Mindjárt meglesz égve:
Úgy a tűzhöz vagyon
Csavaritva vége.

Küzel egy fölébredt
Sas áll bús-ridegen:
Hol e pásztor tüzel,
Ő mindig ott terem.

Ott alszik, ott méléz,
 S álmában is várja:
 Mikor szólal meg a
 Pásztor furolyája.

Így hat a költészet!
 S így ont tündérmézet,
 Mint a meny harmatot,
 Reád szent természet!

S egy csillag se látja
 E szép tavaszképet:
 Szelid-hűs, csendes, de
 Farkassötét éj lett.

... Egyet szít a lángon
 Ajkával a pásztor:
 S furolyáját lúngba
 Forgatja egypárszor.

Hogy átmelegedjék,
 Hogy így majd szebben szól;
 S lesimogatja a
 Kődöt szent sűjáról.

Ünnepeken által
Ezen imádkozik;
Pásztortüze oltár,
Ez előtt áldozik:

Istent kérő nótát
Számталant egyvégbbe:
S e kis száraz fűn út
Behallik az égbe.

Sót furolyájával
Néha együtt isznak:
Ő bort, s furolyája
Jávorfaolajat⁵⁾.

⁵⁾ A furolyás pásztorok, kondások, gyengén meg szokták kenni furolyájuk száját, egy vagy más babonás fű, fa, vagy virág olajával, — egyik ezzel másik azzal, a minő víg vagy bús nótákat szeretnek fűjni, — a szerint választva, a minő víg vagy szomorú mesét, babonát tudnak egyik vagy másik fű-, fa-, vagy virágról. S mindig hordoznak magukkal derékszíjokban vagy tüsszőjökben egy kis elrejtett tüvegésében. — Ez is a palóc vagy általán az eltemetve lévő magyar mythoshoz tartozik, melynek gazdag tündéri képeit, szárait, szokásait kell hogy még kiaknázza valamikor a magyar költészet

S most is adott neki
 Vadbőr-tüszőjéből:
 Hogy könnyebben folyjon
 A hang kebeléből.

S — elkezd furolyázni,
 Édesbús nótákat:
 Mely elandalítja
 A füveket, fákat.

Most a kis páasztortúz
 Felé ámul minden:
 Néma tolakodás
 Van a fellegekben.

A fölébredt madár
 Hallgat főkép rája:
 A hang melyik izét
 Olvassza dalába.

---

a felhasználja, mert ennél szebb, eredetibb egy
 idegen költészetben sincs.

S eljön az átfázott
Szellő melegedni;
Látni sok csillogó
Bogarkát sietni.

Elkészt a ottkűnn hált
Munkás méhecskéket,
Kik oly félve őrzik
Szárnyuk közt a mézet:

Hogy egész éjjel nem
Aludtak szegények!
Csak hogy reggel haza
Vihessék a mézet.

Most meg a nagy, sűrű
Harmattól rettegnek:
S hogy le ne mossa a
Mézport úgy sietnek:

A pásztortűz mellé,
Hol ernyőt keresnek:
S megsikkadt fülombok
Alá telepednek.

A pásztortűz mellé,
Az átfüllött gyepre, —
Az alvó virágok
Meg vannak lepetve:

Lelankadt szálaik
Főlegyenesednek:
Ott terem a szellő,
S álmuokról csevegnek. . . .

És a pásztor mindezt
Nem tudja, nem látja:
Nézését hosszan a
Távolba bocsátja.

Felhők táborával
A szürkület játszik.
Mely később lángoló
Hegyláncsornak látszik.

Ő azt mondja: egy nagy
Égő tündérváros:
Mely ropogva, zúgva,
Földre omlik már most.

Lángban minden utca,
Melyben futkos a sok
Apró tündér s szörnyü
Tüzes óriások.

S oly viszfényben égnek
A sziklák utánok:
Mint kőévált s megtört
Tarka szivárványok.

S — kondult a hajnali
Harang, épen mintha
Ezt a tündérégest
Jelentette volna.

S jól mondta a pásztor:
Lett nagy csodás zúgás,
Tündéri őszhang s ez
A — hajnaltámadás.

S míg mindezt képzelem,
Egy pillanat alatt,
Az egész látványból
Egy árnykép se marad!

. . . . Ámde a könnyelmű
Művész még tovább fest,
Új meg új képeket, —
Ne is legyen most rest:

Mulattasson engem
Tavaszi képekkel,
Szép virágregékkel
Apró tündérekkel

S — im úgy sejlik, mintha
Kérdezne valaki:
Susogó szellemhang,
Benn-e vagy odaki?!

Talán erre tévedt,
A gyönyörlehellő
S most virágillattól
Részeg hajnalszellő.

Elöttem mérhetlen
Virágtengert látok:

Millió színrezgést,
Fényes vidámságot.

Felém omlanak az
Illatos hullámok :
S játszanak, fürdenek
Benne tündérlányok.

S mindez oly bűvös s még
Félvilágításban :
Igy fejlik ez, bármily
Tiszta viradás van.

Amott rózaszin lég,
Itt kék, zöld párázat,
S még soha nem látott
Csillám, szinkáprázat.

Ott a lég nagy fehér
Fátyolnak látható :
Mert rávilágít a
Nagy, mély erdei tó.

Fejem fölött bűgő
 Vadgalambok szállnak ;
 Messzebb darvak zúgnak,
 Levegőt kaszálnak ⁶⁾

Immár a pitypalatty
 Behallik a rétről :
 Mely a falu alatt
 Kezdődik jobbszélről.

Bahallik a szabad ⁷⁾
 Bika mógatása ;
 Akolból a juhász-
 Kutya ugatása.

⁶⁾ Mert a madár szárnya, kivált tollatlanul, egészen kasza-alaku, s a darvak szintugy ontják, vágják körükben lefelé a levegőt, mely légmozgást meg is lehet érezni, ha közelünkben szálltak fel.

⁷⁾ A falu bikája, közös bika, melynek éjjel-nappal szabad a határban, még a tilosban is, járkálni.

Hol ő olyan mint a
 Kakas az udvarban:
 A nyáj ébredését
 Jelenti hajnalban.

A selyem báránycák
 E fehér felhőcskék
 Krisztus játszó társi,
 Oly játszik, oly fűrgék.

Az ABC-ből a
 B betűt mindegyre
 Ismétlik, s ugrálva
 Mennek ki a gyepre

— S már mosolyog a nap,
 Már gyöngyöket hullat,
 S apró gyémántokat,
 Ezzel játszik, mulat.

S látom a jó gazdát
 Immár visszatérni
 A határból, hol a
 Vetést volt megnézni:

Sűrű fák közt álló
 Szép kis fehér házba;
 Melynek rózsá-s jazmín-
 Bokrok a garádja.

Elibe fut nője,
 Ölelőn, vidámon:
 S szentül hiszem hogy a
 Boldogság nem álom!!

S . . . előttem ezer ily
 Tavaszi kép rajzik;
 Svágyam, mint nyíló ág,
 Ideoda hajlik.

De reményem még oly
 Gyenge, nincsen szárnya:
 Még fészekben ülő
 Kis pelyhes madárka.

S ha megtollasodnak,
 Hűn vigyázok rájok:
 Hogy keressék most már
 Majd a boldogságot.

S régi reményim, e
 Bukott óriások
 Számára, örökre
 Mély, sötét sirt árok. . . .

— Hova nem vitt a vágy!
 Mely édesen éget;
 Hova nem vonzottak
 E tavaszi képek!

Falura! Falura!
 El, ki a szabadba!
 Szerelmes leszek a
 Nyiló virágokba.

Titkos csillagokba,
 Zengő madarakba;
 A teremtő fényü
 Szent napsugarakba.

A vadon erdőbe,
 Mely most nyil gazdagon,
 Mesés bájjal, mint egy
 Tündérbirodalom. . . .

— De széttépett bimbó
Lett édes vágyamból:
Fölébresztett a kín
Szép éberálmamból!

Rám tört a szenvedés!
Sebten, mint a sólyom.
S oly sujtón, nyomasztón,
Mint a nehéz ólom!

S míg künn a tavaszi
Viradat most serken.
Sötét, viharos éj
Dúl az én lelkemben!

A rózsaleány.

„Szerelemnek királynéja
Vagyok rózsám kebelén:
Ha ez édes, ha e tüzes
Trónusra borulok én!

A virágok királya, a
Rózsa, az én hű szolgám:
Lágy illatot, gyöngyharmatot,
S szép örömszint áraszt rám.“

Szerelme szent gyönyörében
Igy szól a Rózsaleány:
S piros hullám lón ezután
Az érzelem homlokán.

— Nem hiába született ő
 A rózsák hónapjában ;
 Rózsasalugas árnyai közt
 Rejlő kis kertészházban.

Rózsafából volt a bölesöd,
 S dajkád bölesöd oldalán
 Regét dalolt a rózsáról,
 Gyönyörű kertészleány! . . .

Rózsavízben förösztötték,
 Rózsaharmattal mosták :
 Gyöngge, puha testecskéjét
 Rózsahimmellel porozták.

Kicsi talpa, pici sarka,
 S gyöngykörmei ujjain :
 Mint gyermeknek s hajadonnak
 Így lön oly szép rózsaszín.

Rózsamézzel kengették,
 Ha fájt valamely tagja :
 S e mellé bőre oly fehér,
 Mint az édes tej habja.

Mikor jární tanították
 Gyöngc picí léptekkel:
 Véíg hintették az utját
 Lágy rózsalevelekkel.

— Egy eleven tündérrózsa
 Ez a leány egészen!
 Szép két szemén boldogremény
 Nyílik, virít mesésen.

Nyíló rózsákkal játszani
 A legkedvesebb vágya:
 Fris rózsalevelekkel van
 Behintve hálóágya.

Ezen álmodik nagy, teljes,
 Örök-édes szerelmet:
 Halhatatlannak hiszi e
 Virágéltü érzelmet!

— Rózsabokor mellett látta
 Legelőször kedvesét:
 S bimbóként fejlett, sebesen,
 Ez édes ismeretség.

S most aligvan más rózsánál
Virágos kis kertében:
Bokrétaul tenyésztí mind,
Mond, szerelme hevében.

Rózsát kapott legelőször
Kedvesétől zálogúl,
Titkos jelül, hogy iránta
Égő szerelemre gyúl.

Rózsabimbó volt az édes
Légyottak titkos jele:
Melyet, az ablakban ülve,
Himbált habzó kebele.

Oh mily vágyó pillantással
Leste e jelt mátkája:
E jel volt a titkosédes
Szerelemnek rózsája.

S ölébe, gyakran, ha mélyen
Elmerült, főhajtva ült:
Az átellenes ablakból
Rózsabokréta repült. . . .

— S mily kár, hogy később a remény
Szívén-hervadt, haldokolt!
Öröme is, szerelme is,
Mint a rózsza, olyan volt!

Nem sejtí, hogy szerelme, mint
Rózsái, hervadni fog:
Kedvese titkon hűtelen,
S máris másra mosolyog!

S hogy csak néhány perc még ez a
Virágéltű boldogság:
Az első szerelem, mely, mint
A hajnal, úgy virad ránk.

Hagyjuk a legvégső percig
Rövid boldogságában:
Maradjon a szerelem még
Néhány pernyi álmában.

Ne mondjuk meg neki, ah, hogy
A rózsák csalták meg őt:
Melyekből ő és kedvese
Cserebokrétát kötött!

S ki a rózsákat azelőtt
 Keblére szokta rakni:
 Legkedvesebb szokása most
 Rózsát tépni, szaggatni.

S azt hiszi magáról, hogy ő
 Rózsavért ont, rózsagyilkos!
 S szól, most is azt hiszem: „nem is
 Szerelem, ha nem titkos.“

S e kegyetlen virágtépést
 Egész bűnnek képzelem:
 Csöndes, méla félőrültség,
 Mi most lelkét öleli.

Órjögő ábrándozásba
 Vesz a lelke szüntelen:
 S mint ismerős kísértet él
 S jár vele a szerelem!

— Mig boldog volt, mindig piros
 Rózsát hordott kebelén;
 S mint boldogtalan, fehérét
 Hord most épen a szívéen.

Ott leng, mint a boldogtalan
 Szerelemnek zászlója:
 Búsan jelentve, hogy szíve
 A remény koporsója!

S mind fehér rózsákat tenyészt
 Most virágos kertében:
 S azt hord, mint megcsalt szerelme
 Jeleit, éjfűrtében.

Azt borit hóvállaira,
 Azt tart mindig kezében:
 S mondhatatlan bús mosolygás
 Lebeg ajkán, szemében.

Egyetlenegy kis könnycseppben
 Ragyog a nagy, édes kín! —
 És majd- szívszakadva mondja
 Emléke szebb percein:

„Mily kár, hogy a szerelemnek
 Rózsatermészete van,
 Oly szép, de rövid élet ég
 Szent lángolásaiban.

„Egy kis csepp az a menybeli
Üdvösségből, és nem más:
Egy kis rész az istenségből
— Túlvilági álmódás!”

Komámasszony.

Hébehóbás látogató
 Komasszony!
 Jöjjön hozzám, velem időt
 Fogyasszon.

Szapuljunk szót, — mint tapadó
 Legyeket:
 Verjük el a sok unalmas
 Perceket.

Jöjjön — no! — hát ura hogy van,
 Mit csinál:
 Otthon a lóherésben, vagy
 Kint kaszál?

— Hallotta-e mi hir van a
 Jaluban:
 Füles ördögöt fogtak a
 Templomban.

És ez a vén füles ördög
 Nem volt más:
 Az ott rabolni akaró
 Vén kondás.

Kezében a rablott szentség
 Vérré vált:
 S a mint csorog, mindenik csepp
 Rá-kiáltt.

Folyó tüzzé vált mi arany,
 Mi ezüst:
 S úgy csengett, hogy: a gazembert
 Égesd, üsd.

— S a nagy harangról tudja-e
 Mi a hir?
 Éjféلكor emberi módra
 Jajgat, sir.

A meghalt jó öreg papot
 Siratja:
 E harangot a falunak
 Ő adta.

S hű hálaul, imádsággal,
 Immár rég:
 Űtőjét is beszentelte
 A népség.

Hát a legujabb pisze ^{*)} hír
 Tudja mi?
 Nem is merem egyenest ki-
 Mondani.

Hej hogy kigyelmed a kántort
 Szereti:
 S a kántornét a méreg majd
 Megeszi.

*) Bizonytalan, alattomos, még egészen ki nem tört.
 kis hír, mendemonda.

No de mind-ez mende monda
 Nem egyéb:
 Ha bár egyre csiripolja
 A veréb.

Nem is gondom az énnkem,
 Se másnak:
 Vessünk véget a hitvány szó-
 Bomlásnak⁹⁾

— Nézze meg a virágos kis
 Kertemet:
 S szaggassa le kérem a leg-
 Szebbeket.

Vigyen haza az urának
 Belöle:
 Hogy én küldöm, s emlékezem
 Felöle!

⁹⁾ A pletykát így is hívják.

Egy pár szénagyűjtés kint a
Vidékbe;
S több furolyás szombateste
Emléke.

Egy pár sarkantyú ismerős
Csengése;
S egy szív közel hozzám való
Verése.

Tudja isten mit mivel a
Lelkemmél:
Összeolvasztja csorduló
Könyvemmel?

Lyánykoromban nekem is volt,
Galambom:
Nem csak kennek komámasszony,
Ha mondom . . . . .!

De komámasszony e szóra
Felfortyan:
No még e kell ilyen — olyan
Amollyan!

Komámasszony nagyon furesán
 Hunyorit!
 Hogy a hályog ölelje meg
 Szemeit.

Egye meg a bogár minden
 Virágát!
 Legyen sirja kelmednek a
 Virágágy!

Majd szakasztok virág helyett.
 Csanalat:
 S úgy megverem szemeit, hogy
 Bedagad.

Úgy megverem szemeit a
 Férjemnek;
 Ne vethessen több pillantást,
 Kelmednek.

Vagy legalább keresztbe néz
Majd tőle . . . . .
— Nos, áhit még emlékezni
Felőle?!

Szüreti dal.

(Erre nótára: Megüzentem a f. sth.)
Gr. Rádai Pali nótája.

A pilisi szőlőhegyen,
Vigadok én keservesen!
Mint a harmat a virágba,
Könyvem hull a telt pohárba.
Olyan jut eszembe, melyre
Nem elég a teringetc.
Hejhuj! pajtás, az én orcám
Felhők közt égő szivárvány. —
Ebben a kis vityillóban
Olyan édes barátság van.

Iszogatunk hathatósan,
Mulatozunk kurjantósan.
Jó pajtás borul szivemre,
S titkos édes keservemre,
Hét cigány az ajtó megett,
Nótát reszel torma helyett.
Nem voltam én itten soha,
Még sem vágyom most sehova,
Mégis olyan otthon vagyok,
A lelkemből itt is hagyok:
Rásohajtom a tőkére,
Olvadjon a gyökerébe:
Hejhuj! talán a bor tőle
Tüzesebb lesz esztendőre.

A pilisi szőlőhegyen,
Szintugy nyargal az én kedvem:
Ez a szilaj tüzes csikó,
Hiába mondom neki, hó!
Neki rúg a búbánatnak,
A szomorú éjnek, napnak.

S elszágnak az ős időbe,
Onnan meg a jövőndőbe:
Hipplopp hetedhétországgra,
Mint szent László paripája!

Legédesebb anyám.

Szülőföldom, édes hazám!
Te vagy legédesebb anyám
Te a hetvenhetedik ős
Anyámnak is anyja vagy:
Ezért hozzád a gyermeki
Szereted oly szent, oly nagy!

Van boldogság a világban,
De olyan mint a hazában,
Otthon az áldott, háztűzhely
Csendes, biztos közében,
Nincsen a képzeletben se,
Nincs a tündérmesékben.

Apám, anyám, testvéreim,
Minden kedves szerettem,
Rokon, barát, nő, szerető,
Mint a szívnek szentjei,
Boldogulva boldogítanak,
S ők éltünk reményei.

Altaluk s köztük az élet
Mindnyájunknak fecskefészek
Melyben, mint a madárcsalád,
Künn az eszterháj alatt:
Édes közös gonddal élünk
Otthonos jó napokat.

Itt két legszentebb érzet.
A család- és honszeretet
Ver gyökeret a lélekben,
S ha a gyökér teng, szakad:
A lélek is összetépvé
Elrongyollik az-alatt!

Nemzeti dal.

Extra Hungariam non est vita.
Si est vita, non est ita.

Magyarország menyország!
Életem édene!
Legyen áldott földed
Mindenik porszeme!
Fejedelmi ősföld!
Szent föld! illik rája
Az áldásnak buza-
Virágkoronája.
— Szívem ezt kiáltja:
Hazám, édes hazám,
Magyarok hazája!

Magyarország ósországa:

Népanyaszentegyház,

Hol vérségünk ezer

Estendeje tanyáz.

Hír, dicsőség fészke,

Órjás palotája;

A világon leghősb

Vitézek tanyája.

— Szivem ezt kiáltja:

Hazám, ősz hazám, a

Bátorság hazája!

Hej nincs ilyen hű ország:

Hazáért, királyért,

Folyó tenger módra

Ontott, vesztett már vért

Sőt egy jó barátért,

Kit szóval, tettel véd,

Kész az igaz magyar

Aldozni életét.

— Szivem ezt kiáltja:

Hazám a legesleg
Hűbb szívek hazája!

Hej nincs ilyen jó ország
Az egész világon :
Vendégszeretetet nő
Itt minden fűszálon.
Barátság nyilik itt
A kapufélfán is;
Otthonos tanyát lelsz
Ottkinn a pusztán is.
— Szívem ezt kiáltja:
Hazám a legesleg
Jobb szívek hazája!

Hej nincs ilyen szép ország :
Koszorus bérc, róna;
Kalászos sík, mintha
Aranytenger folyna.
Itt született világ-
Szép Tündér Ilona,
A gyönyörűségnek
Királykisasszonya.

— Szivem ezt kiáltja:
 Hazám a legesleg
 Szébb lányok hazája!

Nincs ily szerelmes ország:
 A legények s lányok
 Egyé ölelkező
 Megtestesült lángok.
 Egésznap álmodnak
 Édes tündérálmot;
 S így találják ők egy
 Csókban menyországot.

— Szivem ezt kiáltja:
 Imádott hazám, a
 Szerelem hazája!

Hej nincs ilyen vig ország:
 Nincs sehol ily jó bor, —
 Kedvrózsát, szivárványt,
 Terem itt a mámor.
 Kedvrózsát az arcon,
 Szivárványt a szemben,

Mely éjjel is ragyog,
 Lobogó örömben.
 — Szivem ezt kiáltja:
 Hazám a jó kedv, a
 Barátság hazája!

Hej nincs ily dalos ország:
 Ösidőtől óta,
 Mint a vadrózsa úgy
 Terem a sok nóta.
 Tudjisten ki költi,
 Minő tündérmadár,
 Olyan mint a mese,
 Hogy szájrólszájra jár.
 — Szivem ezt kiáltja:
 Az én édes hazám
 A dalok hazája!

Hej nincs ily táncos ország:
 Tánc közben úgy forog,
 Úgy lejt a táncos pár
 Ahogy szive dobog.

Majd csendesen, ringón,
 Mint a szellő szokott;
 Majd meg lerugdosná
 A sok szép csillagot,
 — Szivem ezt kiáltja:
 Három a tánc! hazám
 A csárdás hazája!

Nincs ily költői ország:
 Maga kárán tanul,
 Mintha a csalódást
 Imádná bálványul.
 Nyílt paradicsomnak
 Hívja kis házhelyét, —
 Saját Istent képzél,
 Magyarok Istenét.
 — Szivem ezt kiáltja:
 Hazám a legmagasb
 Ábrándok hazája!

Hej nincs ily mesés ország
 Óperencián túl:

Abból is jósol a
 Nép, ,hogyszalad a nyúl' . . .
 Képzetében szintugy
 Hemzseg a sok tündér,
 Fű, fa, babonát rejt,
 Beszél az ontott vér.
 — Szivem ezt kiáltja:
 Hazám a tündérek,
 Szellemekek hazája!

Hej nincs ily hívő ország:
 Három az Istene,
 Temérdek a szentje,
 Szent a természete.
 A kebele Egyház,
 A szive meg oltár,
 Ahol a Megváltó
 Koszorus képe áll.
 — Szivem ezt kiáltja:
 Hazám a hit, remény,
 Szeretet hazája!

TARTALOM.

	lap
Liszt Ferencnek	v
Magyar vendégszeretet	1
Néssz innen	11
Jávorfából furolyácska	14
Otthonosság	16
Pásztor szerelme	17
Hitegető kis leány	18
Jó tanuló	19
Fülemilehalál	20
Palóc alföld	21
Hogy hívták Mátyás királyt	25
Két kis fekete nap	35
Istenmezei kápolna	37
Mesés bánat	38
Furolyás pásztor	40
Nyári vasárnap-délután	45
Hova visz a bor?	55
Hat ökrös gazda	57

	lap
Nem is forint, ha nem pengő	60
Babonás nap	63
Menyországos boldogság	69
Pusztai vihar	70

ŐSZI DALOK.

Hangos tájék	75
Szemerek az őszi eső	76
Hol van az én piros kedvem	78
Őszi hold	79
Jönnek a fájdalmak	80
Madárlelkű nóta	82
Fájdalmaim és a fecskék	85
A csász kincse	87
Rókalyuk	89
Ketteskén	92
Virágőrült	96

REGEDALOK A SIROKI VÁRROMRÓL.

A szerelem halottai	103
Mi rosszabb a földindulásnál	105
A rom sasai	107
A rom tündére	113
A barlang csillaga	121
Bodor Estyi	128
Titok	142
Egy akasztófa regéje	143

**BALASSA BÁLINT BÖRTÖNDALAI TÖRÖK
FOGÁSÁBAN.**

	lap
Magyar bánat	161
A börtön mint gyöngyház	163
Börtönvirág	165
Rabláncom költészete	166
Selyempárnám a börtönben	169
Békón vagyok, mintha szilaj csikó volnék	171
Zengő madaraktól szépen megüzentem	173
Epedő panaszom	175
Aranyharang és vaalkigyó	177
Én mint török császár	180
Rabláncolvasztás	182
Kettős tenger	184
Igéző szó	187
Sejdtés órája	190
Szent porszem	192
Pacsirtaposta	195
Menybemenetel	199
A jó szívű tenger	201
Lant-és törökverés	203
Láncból selyemszál	201
Szorgalmatos kard	205
Madárreszvét	207
Börtöni ajtatosság	209
Mivé legyen az én áldásom	212

	lap
Börtöni tükör	215
Költői vágy	217
Hatökrös gazda	219
Gyöngéd ok	222
Betyár boszúja	225
Kupak-tanács	226
Palóc úrfi	232
Bog vitéz szerelemdala Bosnyák Zsófiához	234
Egy fogolynak dalai a török-magyar-korban	236
Vallás és szerelem	240
Tavaszi viradat a kórágyon	244
A rózsaleány	262
Komámasszony	270
Szüreti dal	277
Legédesebb anyám	280
Nemzeti dal	282